

VI. Usługi

6. Handel międzynarodowy

Handel na świecie

- **Handel** jest jedną z podstawowych form współpracy międzynarodowej istniejącą od bardzo dawna.
- **Handel międzynarodowy** – polega na odpłatnej wymianie dóbr, usług i szeroko pojętego kapitału, pomiędzy wytwórcą a konsumentem (odbiorcą).
- Łączna wartość światowych obrotów handlowych wykazuje tendencje wzrostową.
 - W 2022 r. wartość obrotów w handlu międzynarodowym wyniosła w przypadku eksportu – 31,9 bln USD:
 - 24,9 bln USD – w przypadku handlu towarami oraz 7,0 bln USD – w przypadku handlu usługami.

Czym jest kapitał w handlu międzynarodowym

- **Kapitał** oznaczający tzw. dobra trwałe służące rozpoczęciu lub prowadzeniu działalności gospodarczej występuje w trzech postaciach:
 - **kapitał finansowy**, m.in. bezpośrednie inwestycje zagraniczne i kredyty,
 - **zasoby intelektualne**, np. licencje know-how, nowe technologie oraz patenty,
 - **kapitał ludzki**, czyli różne zasoby, np. wiedzy i umiejętności, zawarte w każdym człowieku.

Obrót międzynarodowy

- **Obrót międzynarodowy** – obejmuje wszelki ruch towarów, usług i kapitału (środków finansowych) pomiędzy poszczególnymi państwami.
- Wartość obrotu międzynarodowego rośnie w miarę gospodarczego rozwoju danego państwa oraz pogłębiania się międzynarodowego podziału pracy i postępu w dziedzinie transportu i komunikacji.
- Światowy obrót międzynarodowy prężnie rozwija się szczególnie od zakończenia II wojny światowej.
- W tym czasie wiele państw zacieśniało współpracę pomiędzy sobą.
- Duże znaczenie na ten fakt miało powstanie UE, rozwój gospodarek takich państw jak Stany Zjednoczone, Japonia i Chiny.

PRZEDMIOTY OBROTU MIĘDZYNARODOWEGO

towary

dobra materialne, m.in.:

- produkty rolno-spożywcze
- paliwa i surowce mineralne
- produkty przemysłu przetwórczego
- energia elektryczna

usługi

m.in.:

- transportowe i spedycyjne
- telekomunikacyjne
- handlowo-bankowe
- turystyka zagraniczna

kapitał

m.in.:

- inwestycje zagraniczne
- kredyty i odsetki od kredytów
- dochody z tytułu praw autorskich i patentów itp.

Światowa Organizacja Handlu (WTO)

- Ułatwienie wymiany handlowej między państwami jest ważnym zadaniem międzynarodowych organizacji gospodarczych i politycznych.
- Szczególne miejsce wśród tych pierwszych zajmuje **Światowa Organizacja Handlu (WTO, ang. World Trade Organization)**, która w 2024 r. skupiała 164. państwa (ostatnio przyjętymi członkami była Liberia i Afganistan).
- Celem jej działalności (należy do niej Polska i zdecydowana większość państw Europy) jest:
 - liberalizacja i wspieranie międzynarodowego handlu dobrami i usługami,
 - rozstrzyganie sporów dotyczących wymiany handlowej oraz przestrzegania praw własności intelektualnej.

Siedziba Światowej Organizacji Handlu w Genewie (Szwajcaria)

Bilans handlowy państwa

- **Handel międzynarodowy** obejmuje:
 - **eksport** – sprzedaż towarów za granicę,
 - **reeksport** – który polega na sprzedaży za granicę towarów pochodzących z wcześniejszego importu (najczęściej po przetworzeniu),
 - **import** – zakup towarów poza granicami kraju.
- **Bilans handlowy** – zestawienie rocznej wartości eksportu i importu towarów danego państwa.
 - Liczony jest on zwykle dla okresu roku.
 - Jego saldo może przyjmować wartość:
 - **dodatnią** – wartość eksportu jest wyższa niż importu (nazywane **saldem aktywnym**),
 - **ujemną** – wartość eksportu jest niższa niż importu (nazywane **saldem pasywnym**),
 - **zerową** – wartość eksportu jest równa importowi (zwane **saldem zrównoważonym**).

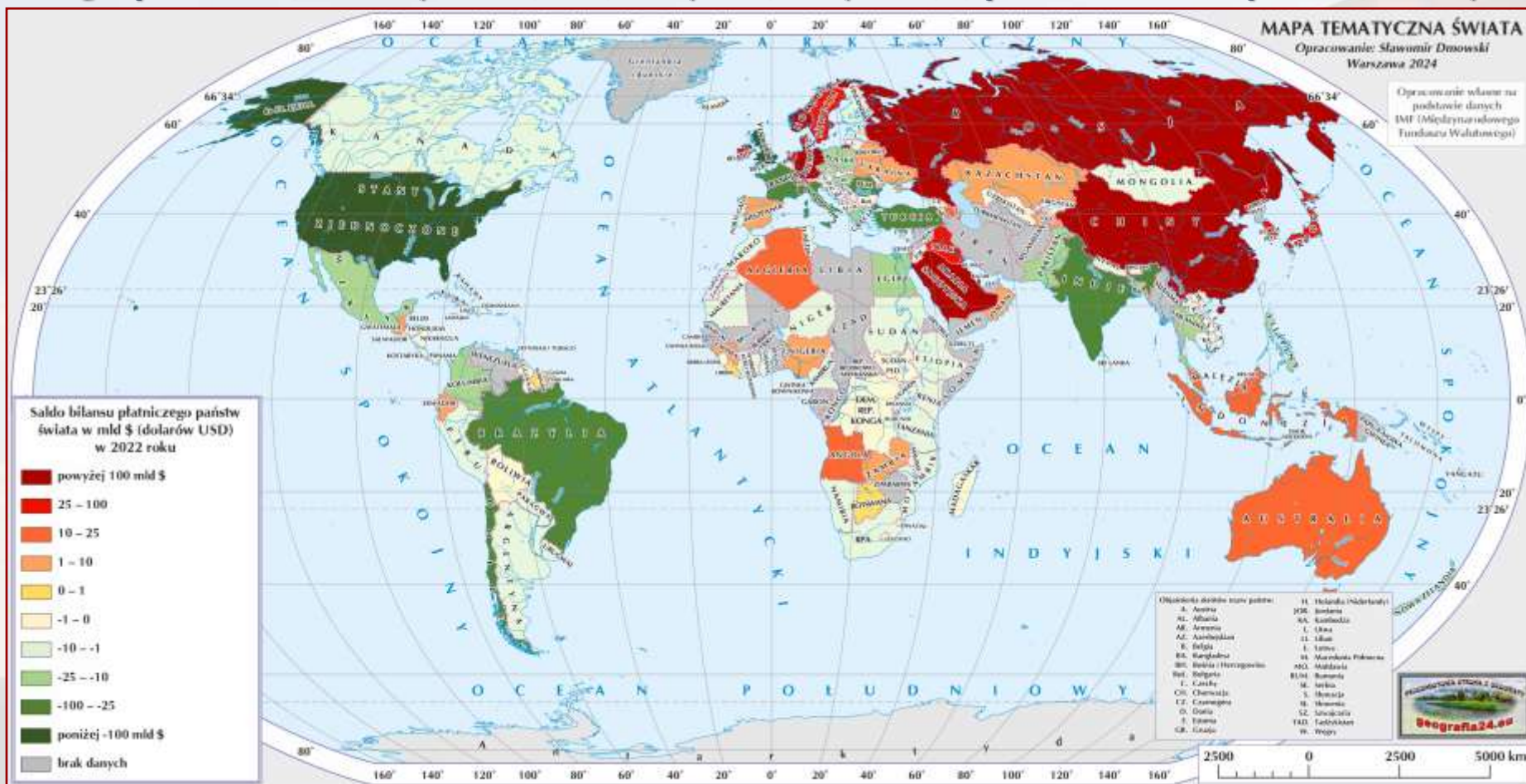
Bilans płatniczy

- **Bilansu płatniczy** – obejmującego oprócz bilansu handlowego, także dane o wszelkich innych operacjach finansowych dokonywanych przez dany kraj, obejmujących:
 - **operacje dewizowe** (saldo odsetek od kredytów, świadczeń emerytalnych i rentowych, różnic kursów walut i darowizn),
 - **operacje kapitałowe** (saldo inwestycji zagranicznych bezpośrednich, lokat w papiery wartościowe i innych inwestycji kapitałowych).
- Umożliwia on uzyskanie najpełniejszego obrazu obrotów międzynarodowych.

Bilans płatniczy krajów

- **Bilans płatniczy** poszczególnych krajów jest stosunkowo zróżnicowany:
 - **dodatnie saldo bilansu płatniczego** cechuje kraje eksploatujące i sprzedające swoje surowce mineralne lub wytwarzające produkty żywnościowe, przemysłowe i usługi, np.: Niemcy, Norwegia, Szwecja, Irlandia, Hiszpania, Rosja, Japonia, Korea Południowa, Malezja, "kraje naftowe" Zatoki Perskiej (Kuwejt, Irak, Arabia Saudyjska) i Australia;
 - **ujemne saldo bilansu płatniczego** występuje w krajach będących importerni różnych dóbr (nie oznacza złej sytuacji gospodarczej w danym kraju – jest tylko jednym z jej parametrów), np.: Wielka Brytania, Turcja, Indie, USA i Polska.

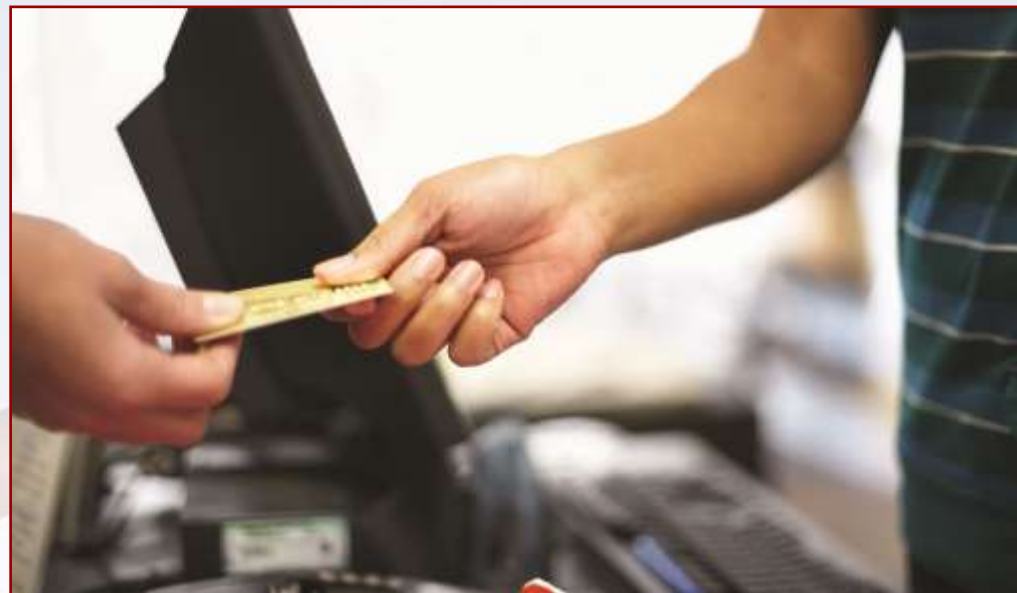
Wartość handlu międzynarodowego

- Jeszcze w 1990 roku wartość dóbr będących przedmiotem handlu międzynarodowego stanowiła jedynie 20% światowego PKB.
- Do końca XX w. wzrosła do 30%, a obecnie wynosi około 50%.

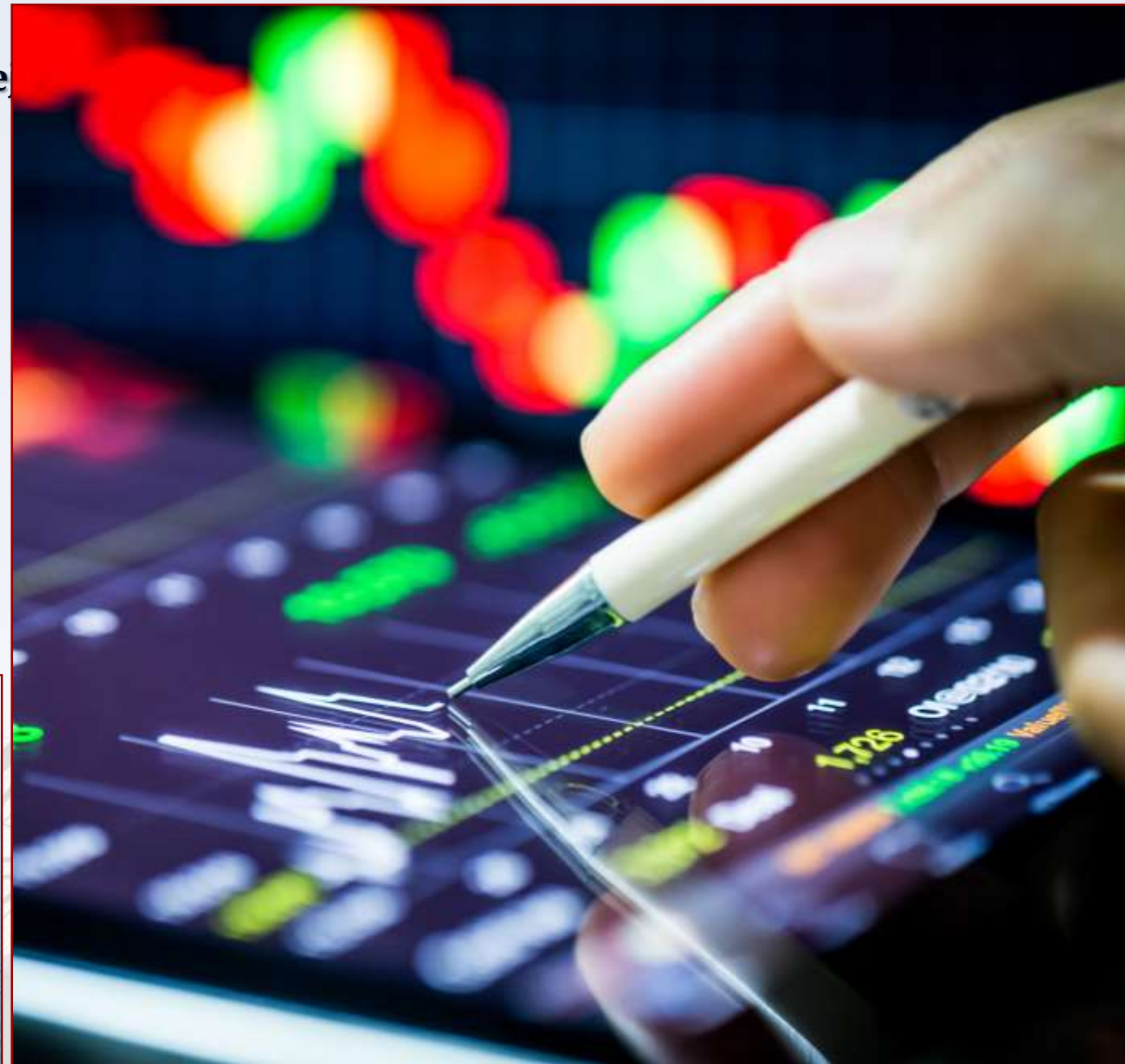
Czynniki wpływające na rozwój handlu międzynarodowego

- **Wśród czynników wpływających na bardzo dynamiczny rozwój handlu międzynarodowego najważniejszą rolę odgrywa:**
 - **integracja państw** – prowadzące do powstawania coraz większych organizmów gospodarczych (np. UE), wewnątrz których znosi się bariery wymiany handlowej,
 - **liberalizacja warunków prawno-administracyjnych wymiany handlowej** – szczególnie w zakresie przepisów celnych oraz ograniczeń ilościowych,
 - **rozwój technologii informacyjnych** – umożliwiający łatwe porównywanie cen i dotarcie odbiorcy do dostawcy na świecie,
 - **znaczny postęp technologiczny w zakresie komunikacji** – dzięki czemu towary i dobra niematerialne można przesyłać łatwiej i taniej,
 - **rozwój korporacji międzynarodowych** – tworzących rozbudowane powiązania sieciowe, pomiędzy którymi następuje przepływ kapitału oraz półproduktów i podzespołów do produkcji,
 - **wzrost znaczenia przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych** – wpływa na zwiększenie aktywności wielu krajów w zakresie pozyskiwania inwestycji i powoduje przenoszenie produkcji do krajów o niższych jej kosztach,
 - **aktualna sytuacja gospodarcza na świecie** – największe znaczenie odgrywają boomy i recesje,
 - **zmiany kursu walut.**

Struktura towarowa handlu zagranicznego

- **Struktura towarowa handlu zagranicznego** – przedstawia udział różnych grup towarów w łącznej wartości obrotów handlu na świecie.
- W statystykach międzynarodowych wyszczególnić można, zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Handlu, następujące grupy towarów:
 - artykuły rolno-spożywcze,
 - surowce rolnicze,
 - surowce z wyjątkiem paliw,
 - paliwa mineralne, smary i materiały pochodne,
 - chemikalia i produkty pokrewne,
 - maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy,
 - inne produkty przetwórstwa przemysłowego.

Czynniki wpływające na strukturę handlu zagranicznego

- Na **strukturę towarową handlu zagranicznego** wywierają wpływ liczne czynniki, które można pogrupować w kilka kategorii:
 - **czynniki przyrodnicze**:
 - **zasoby surowców mineralnych**,
 - **warunki klimatyczne i glebowe** (wpływające na wielkość plodów rolnych),
 - **czynniki społeczno-ekonomiczne**, w tym:
 - **poziom rozwoju społecznego** (jakość nauczania, baza naukowo-badawcza),
 - **poziom rozwoju gospodarczego**,
 - **specjalizacja państw w produkcji określonych produktów**,
 - **stosowanie nieuczciwych, często zabronionych form konkurencji**, np. **dumpingu** (sprzedaży produktów po zaniżonych cenach, często niższych od kosztów produkcji w celu pozbycia się konkurencji i opanowania rynku);
 - **czynniki historyczno-polityczne**, np.:
 - **przeszłość kolonialna**,
 - **embargo** (wprowadzanie zakazu handlu z określonym państwem na określone grupy produktów; jest to ustanawiane w celu wymuszenia postępowania zgodnego z normami międzynarodowymi),
 - **protekcjonizm państwowy** (forma ochrony krajowego rynku, wykonywana poprzez np. stosowanie cel zaporowych i utrudnień w załatwieniu formalności związanych z importem produktu),
 - **konflikty zbrojne i terroryzm**.

Wpływ wymiany międzynarodowej na rozwój społeczno-gospodarczy

- Za eksport towarów i usług kraj uzyskuje dochód – część PKB tworzona jest dzięki handlu międzynarodowemu.
- W krajach wysoko rozwiniętych średnio około 30% PKB uzyskuje się dzięki eksportowi, zwykle wysoko przetworzonych produktów i usług wyższego rzędu (sprzedaż takich produktów jest wysoce dochodowa).
 - W niektórych krajach udział ten wynosi nawet 60% PKB, np. w Holandii i Belgii.
- Uzyskiwane nadwyżki kapitałowe są dalej inwestowane w:
 - unowocześnienie lokalnej, krajowej produkcji,
 - uruchomienie lub zwiększenie produkcji w krajach rozwijających się i słabo rozwiniętych w których istnieją dogodne warunki do inwestycji (niskich jednostkowych kosztach produkcji).

Wpływ wymiany międzynarodowej na rozwój społeczno-gospodarczy

- **Kraje wysoko rozwinięte wpływają na światową strukturę eksportu i importu** – to one w znacznym stopniu **mają wpływ na poziom poszczególnych cen**, które w przypadku:
 - **produktów przetworzonych** (np. elektronika, wyroby przemysłu chemicznego, precyzyjnego, zbrojeniowego i środki transportu) – niemal nieustannie rosną (umożliwia to osiąganie wysokich dochodów z eksportu),
 - **produktów nieprzetworzonych** (surowce mineralne i płody rolne) – ceny są stosunkowo stałe, a nawet w pewnych okresach spadają – w ten sposób kraje te oszczędzają na zakupie surowców dalej przetwarzanych i sprzedawanych.

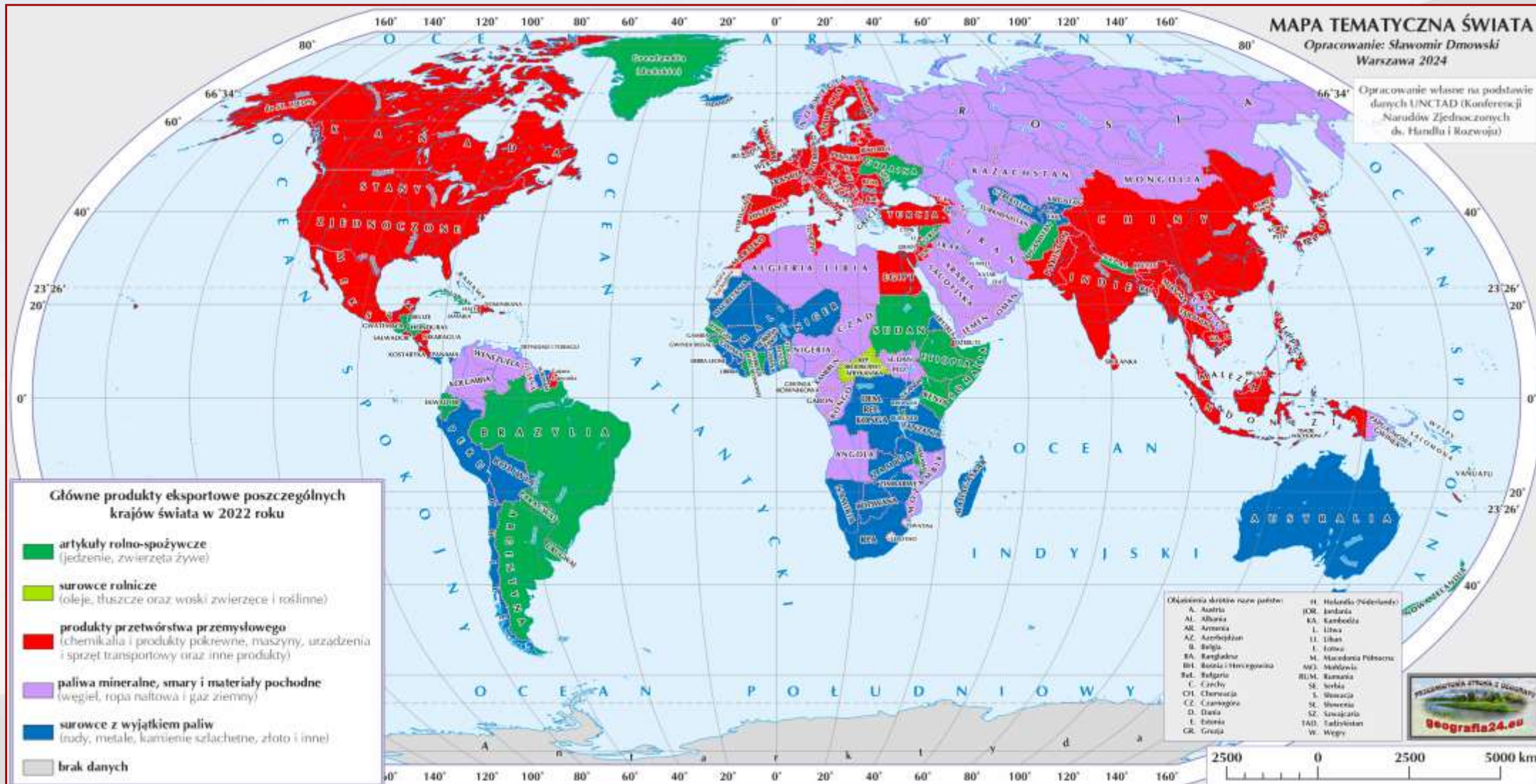
Wpływ wymiany międzynarodowej na rozwój społeczno-gospodarczy

- **W krajach słabo rozwiniętych i rozwijających się** (z wyjątkiem m.in. Chin, Malezji i Singapuru i innych krajów tzw. **“tygrysów azjatyckich”**), wymiana międzynarodowa w niewielkim stopniu wpływa na tworzenie PKB.
- Wynika to głównie z faktu, że te kraje nastawione są na sprzedaż stosunkowo tanich i nie dających wielkich zysków surowców mineralnych i płodów rolnych.
 - Produkty wysoko przetworzone, umożliwiające uzyskanie dużych zysków w tych krajach nie odgrywają większego znaczenia – co więcej kraje te muszą tego typu produkty importować.
- Wzrost zysków w tych krajach osiągany jest przez wzrost produkcji tych produktów.
 - To z kolei prowadzi do rabunkowej gospodarki rolnej w obrębie plantacji i surowcowej w obrębie kopalni oraz miejsc w których pozyskiwane są np. drzewa.

Eksporтеры определенных продуктов на свете

- **Глówne продукты экспортowane** przez poszczególne państwa zależą więc od poziomu rozwoju gospodarczego:
 - **kraje wysoko rozwinięte oraz "azjatyckie tygrysy"** eksportują artykuły przemysłowe,
 - **kraje słabo i średnio rozwinięte** – eksportują surowce kopalne (w tym i paliwa) oraz produkty rolno-spożywcze.

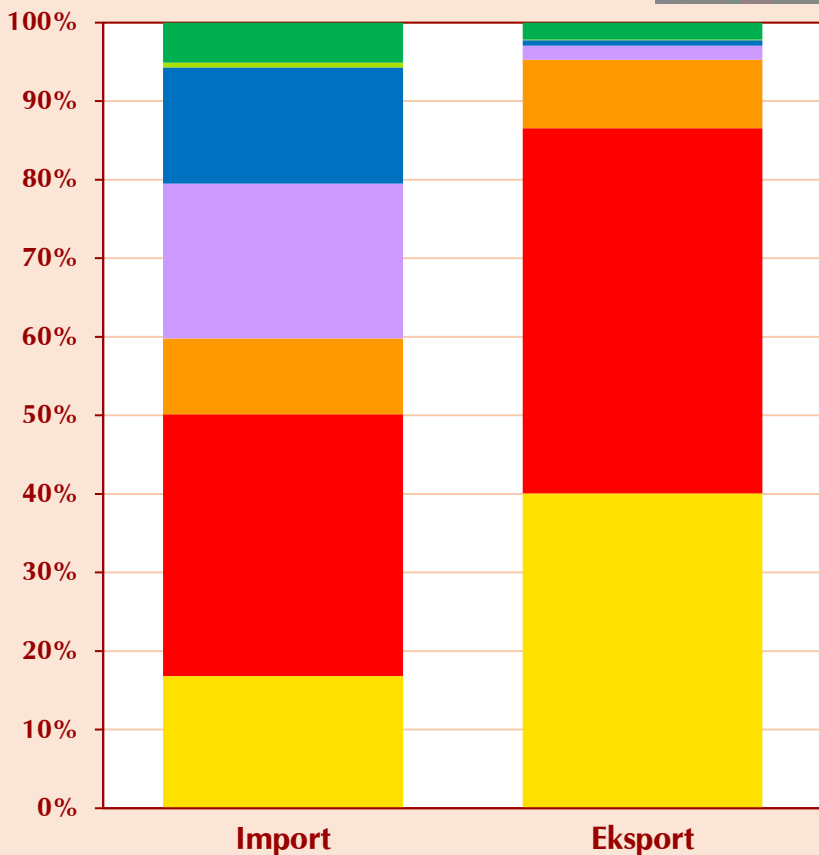

Struktura towarowa handlu zagranicznego Chin i Indii

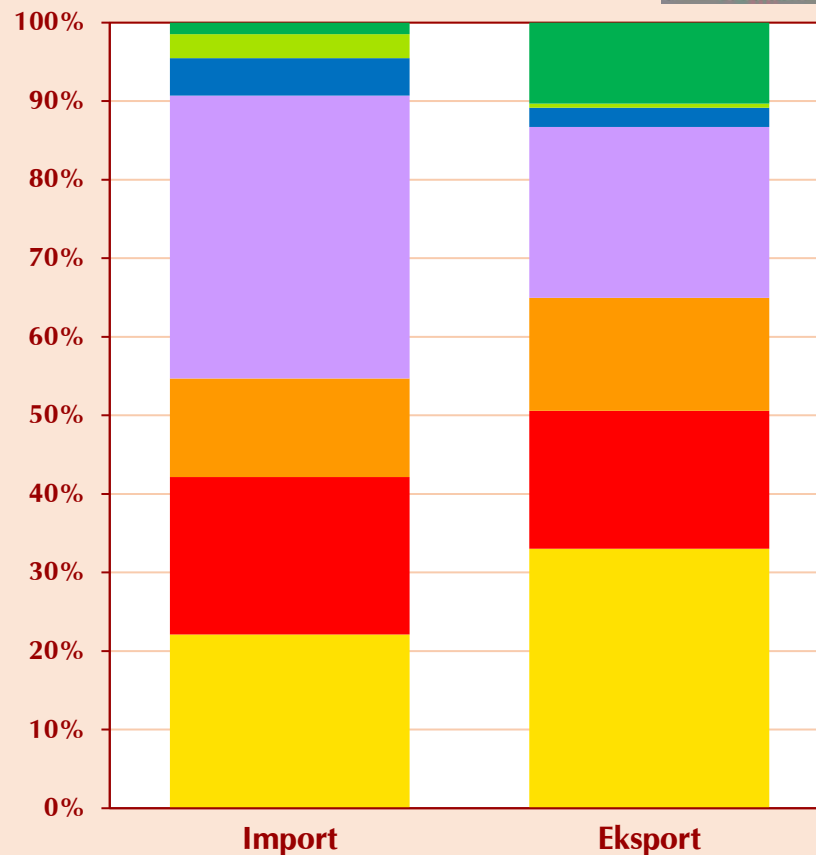
→ **Chiny i Indie** cechują się dość zróżnicowaną strukturą eksportu i importu w której:

- w **imporcie** dominują: **maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy** oraz **inne produkty przetwórstwa przemysłowego**, a także **paliwa mineralne, smary i materiały pochodne** (szczególnie w przypadku Indii),
- w **eksporcie**: **inne produkty przetwórstwa przemysłowego** oraz **maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy** (szczególnie w przypadku Chin) oraz **paliwa mineralne, smary i materiały pochodne** (Indie).

Chiny

Indie

Struktura towarowa handlu zagranicznego Francji i Niemiec

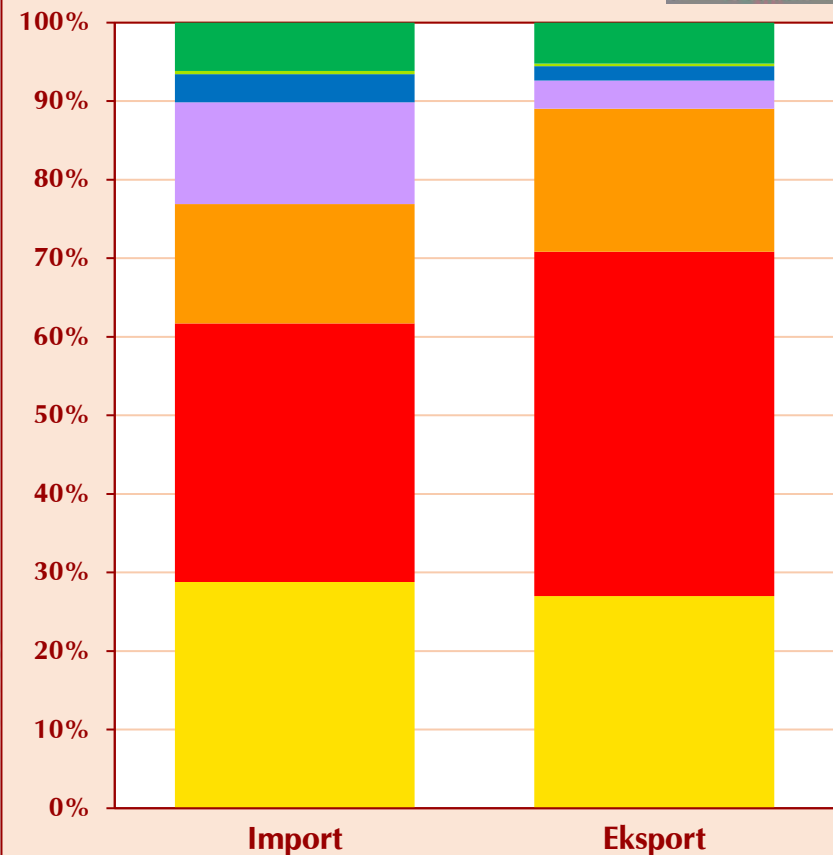
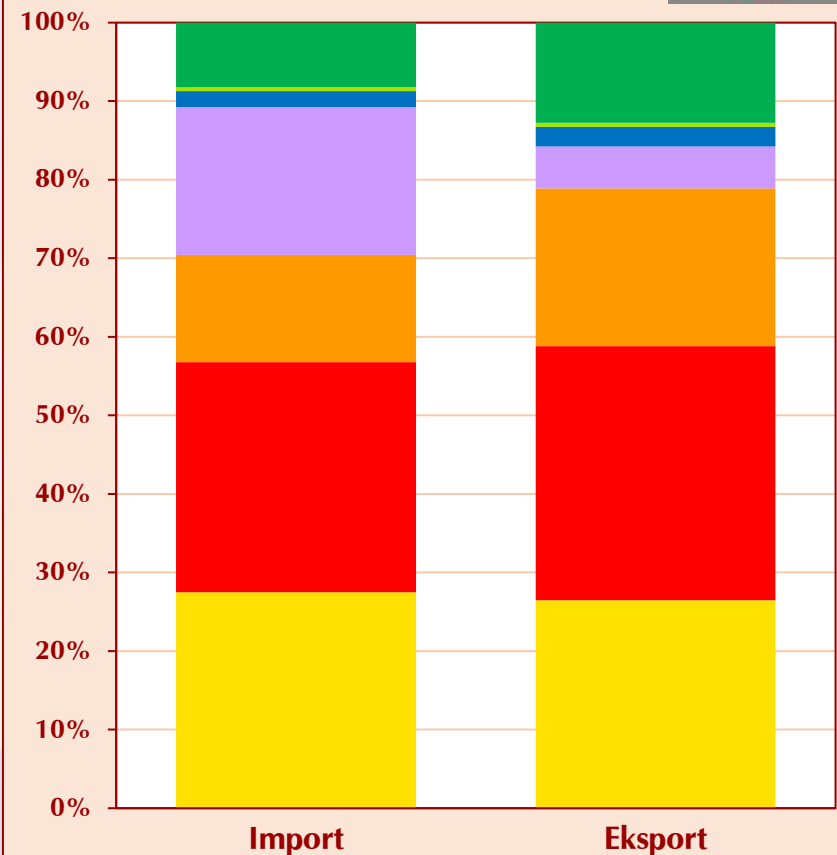
- **Francja i Niemcy** posiadają zróżnicowaną strukturę eksportu i importu:
 - zarówno w **imporcie**, jak i **eksporcie** dominują produkty wysoko przetworzone: **maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy** oraz **inne produkty przetwórstwa przemysłowego**, a także **chemikalia i produkty pokrewne**;
 - dodatkowo w **imporcie** ważne są **paliwa mineralne, smary i materiały pochodne**.

Francja

Niemcy

Struktura towarowa handlu zagranicznego Polski i Czech

→ **Polska i Czechy** cechują się dość zróżnicowaną strukturą eksportu i importu:

→ zarówno w **imporcie**, jak i **eksporcie** dominują produkty wysoko przetworzone: **maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy** oraz **produkty przetwórstwa przemysłowego**;

→ dodatkowo w **imporcie** ważne są **paliwa mineralne, smary i materiały pochodne**,

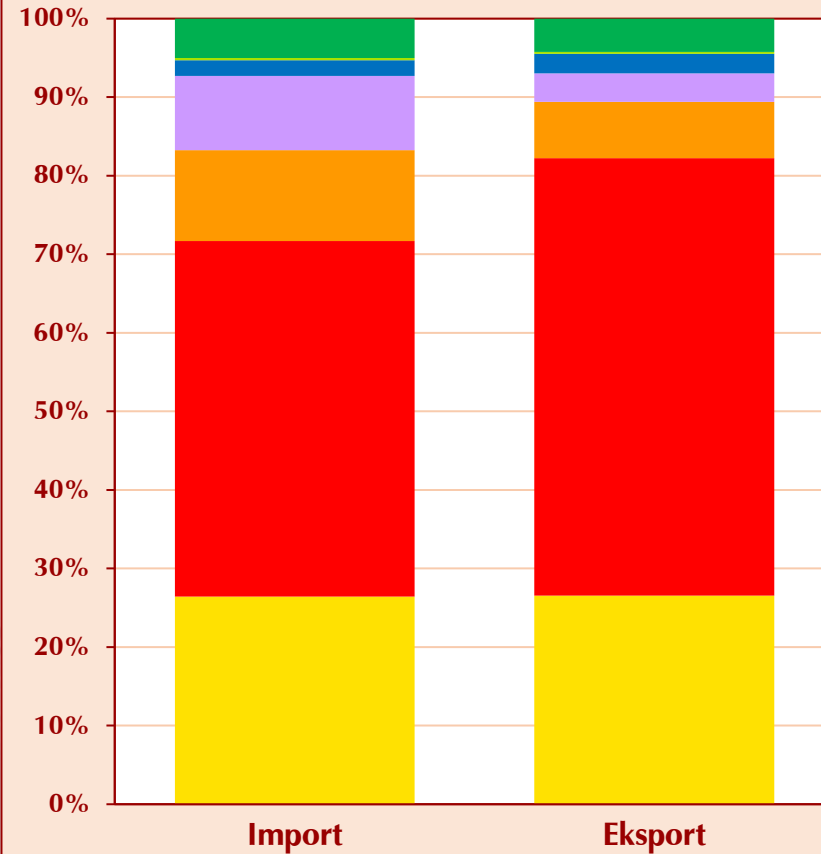
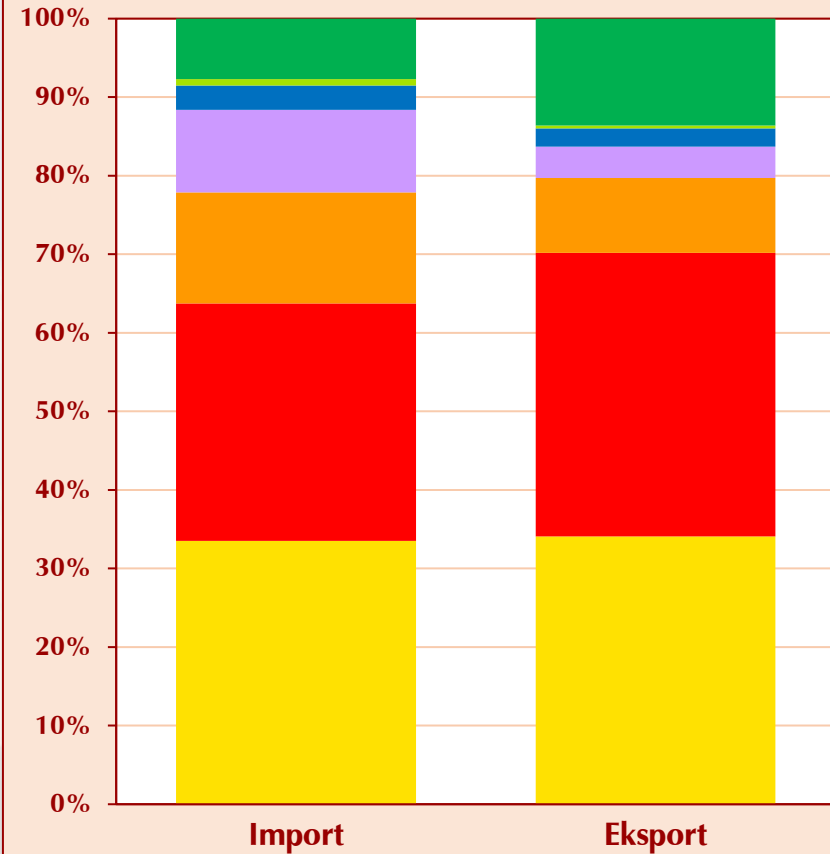
→ w przypadku **eksportu Polski** istotną rolę odgrywają **artykuły rolno-spożywcze**.

Polska

Czechy

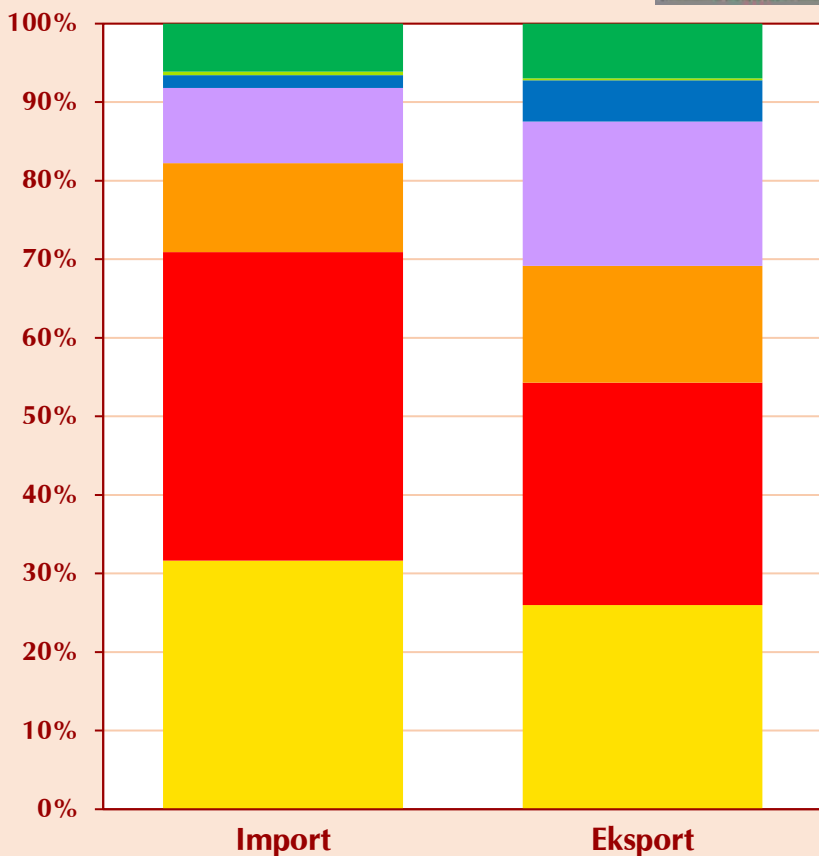
Struktura towarowa handlu zagranicznego USA i Kanady

→ **USA i Kanada** cechują się dość zróżnicowaną strukturą eksportu i importu:

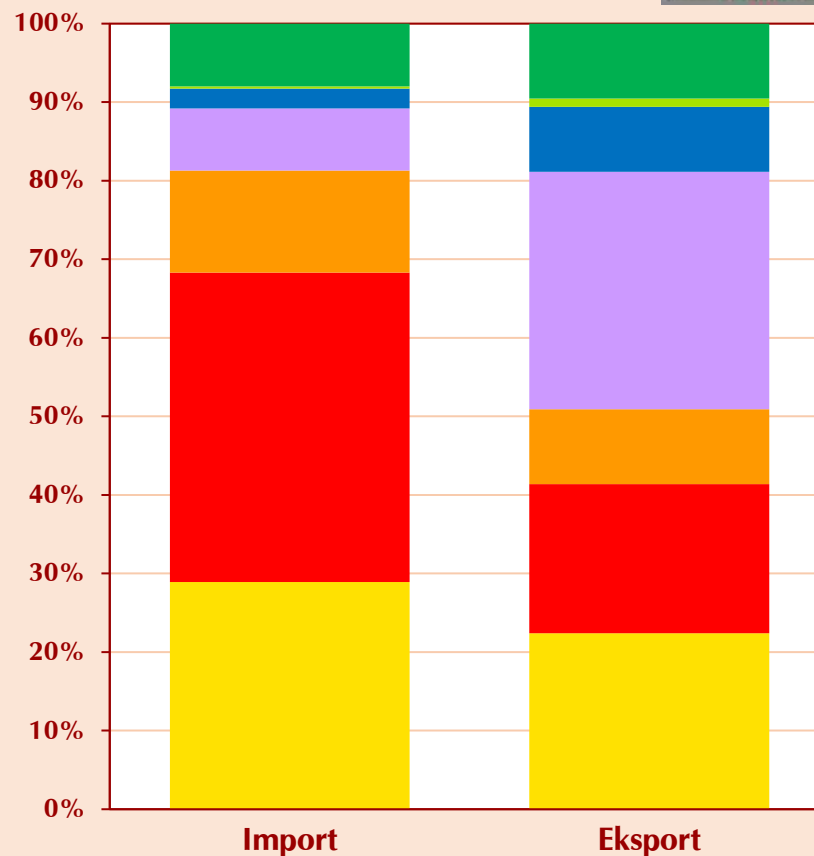
- zarówno w **imporcie**, jak i **eksporcie** dominują produkty wysoko przetworzone: **maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy oraz inne produkty przetwórstwa przemysłowego**;
- dodatkowo w **imporcie** USA ważne są **paliwa mineralne, smary i materiały pochodne** (produkty te oraz inne surowce są **eksportowane** przez Kanadę, głównie do USA).

USA

Kanada

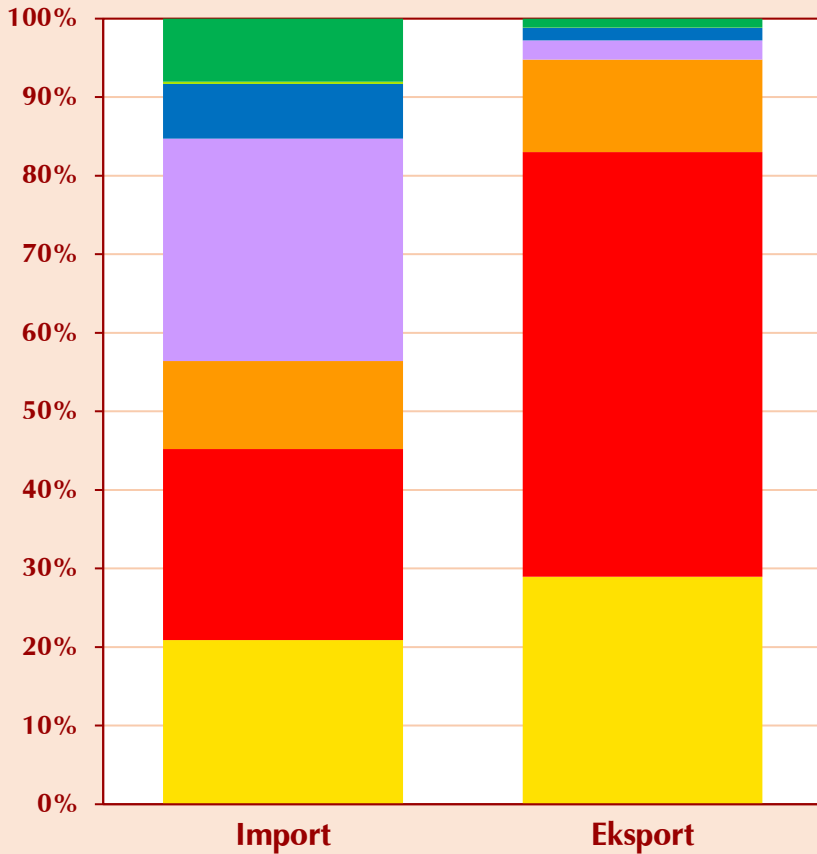

Struktura towarowa handlu zagranicznego Japonii i Australii

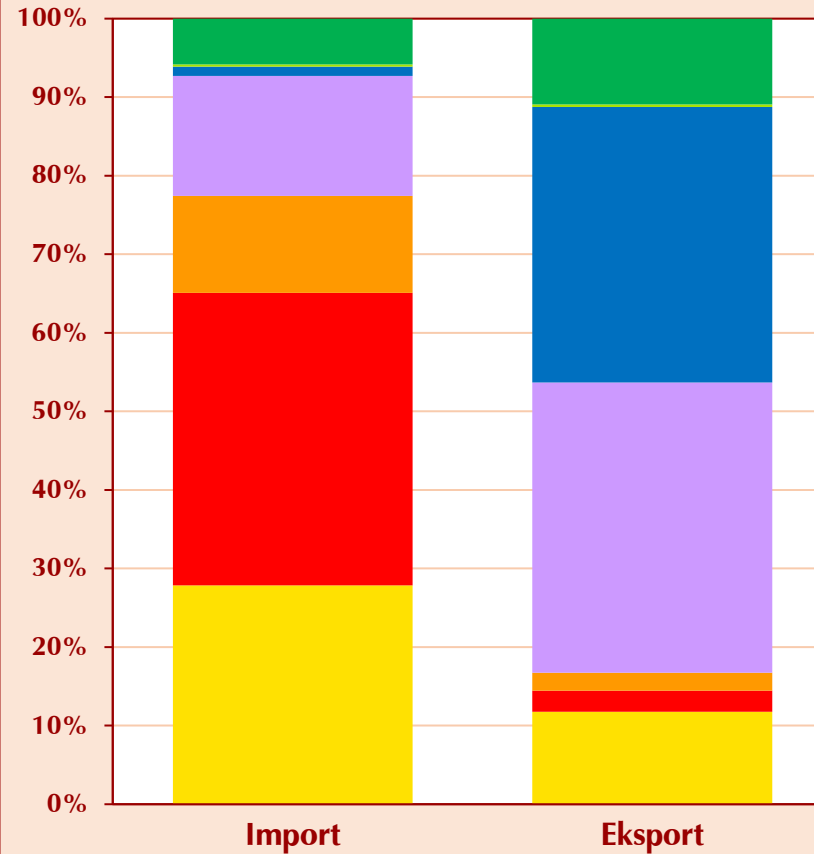
→ **Japonia i Australia** posiadają dość skomplikowaną strukturę eksportu i importu:

- Japonia stawia przede wszystkim na **eksport produktów przetwórstwa przemysłowego** (**importuje** najczęściej **paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych**),
- Australia **eksportuje różne surowce**, w tym paliwa mineralne, smary i materiały pochodne oraz inne surowce, np. rudy żelaza, uranu, niklu, cynku i ołowiu i węgiel kamienny (**importuje produkty przetwórstwa przemysłowego**).

Japonia

Australia

Struktura towarowa handlu zagranicznego Litwy i Ukrainy

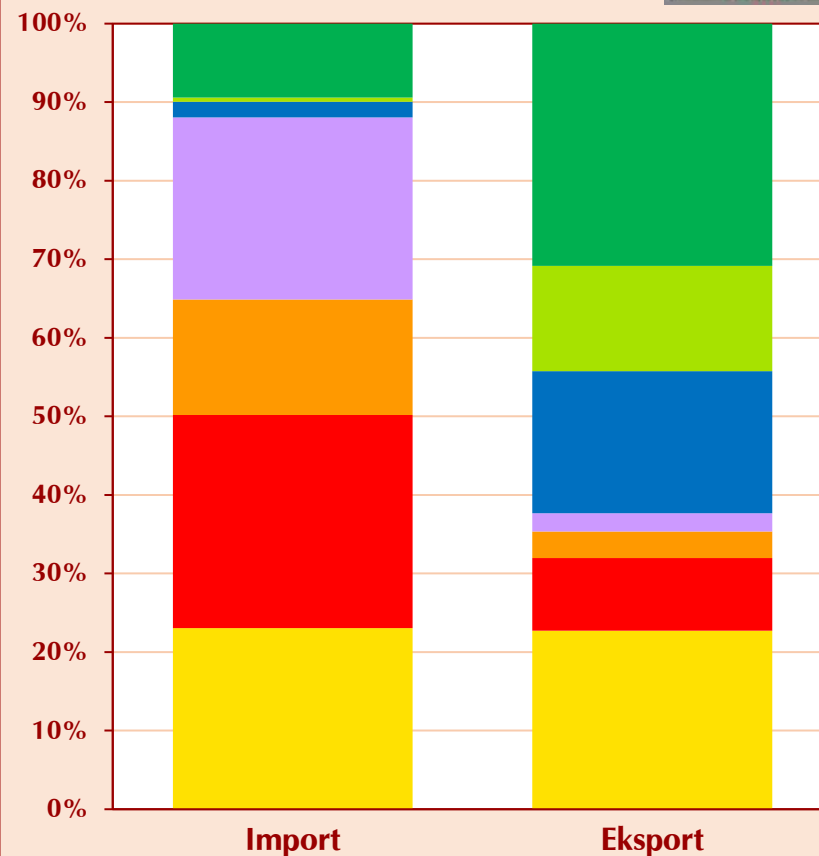
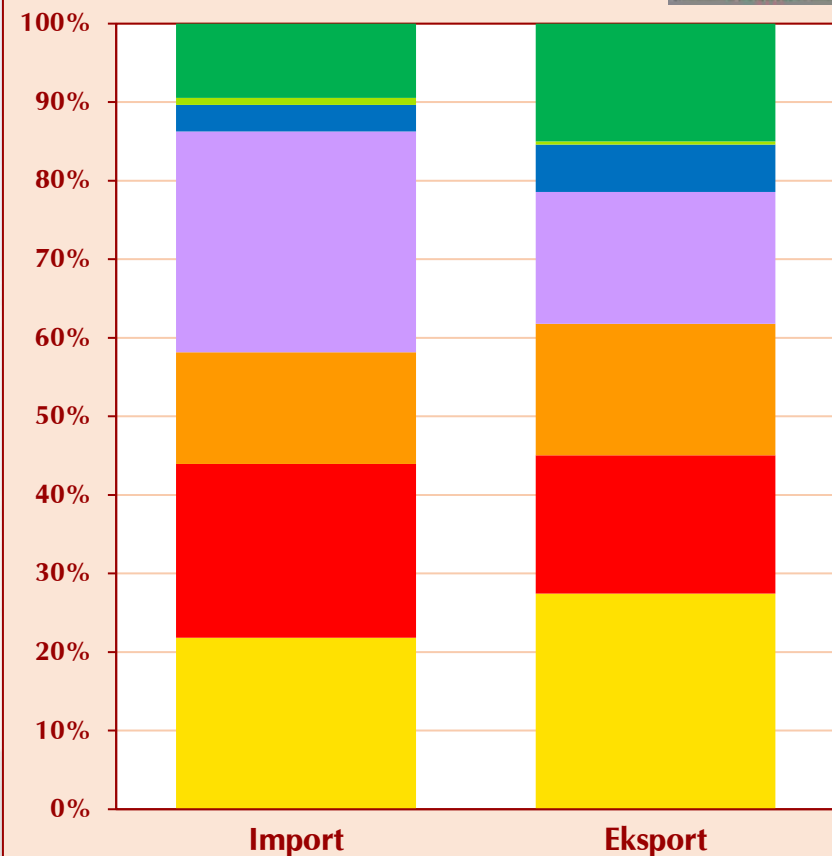
- **Litwa** cechuje się stosunkowo **wyrównanym udziałem wszystkich produktów** w strukturze **importu** oraz **eksportu** (wyjątek stanowią surowce rolnicze i surowce z wyjątkiem paliw).
- W przypadku **Ukrainy** struktura **importu** jest podobna do obecnej na Litwie.
- W **eksportcie** wyraźniej jednak dominują **produkty rolno-spożywcze**.

Litwa

Ukraina

Struktura towarowa handlu zagranicznego Indonezji i RPA

→ W strukturze **eksportu RPA** duże znaczenie mają: **inne produkty przetwórstwa przemysłowego** oraz **maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy**, a także **surowce z wyjątkiem paliw**.

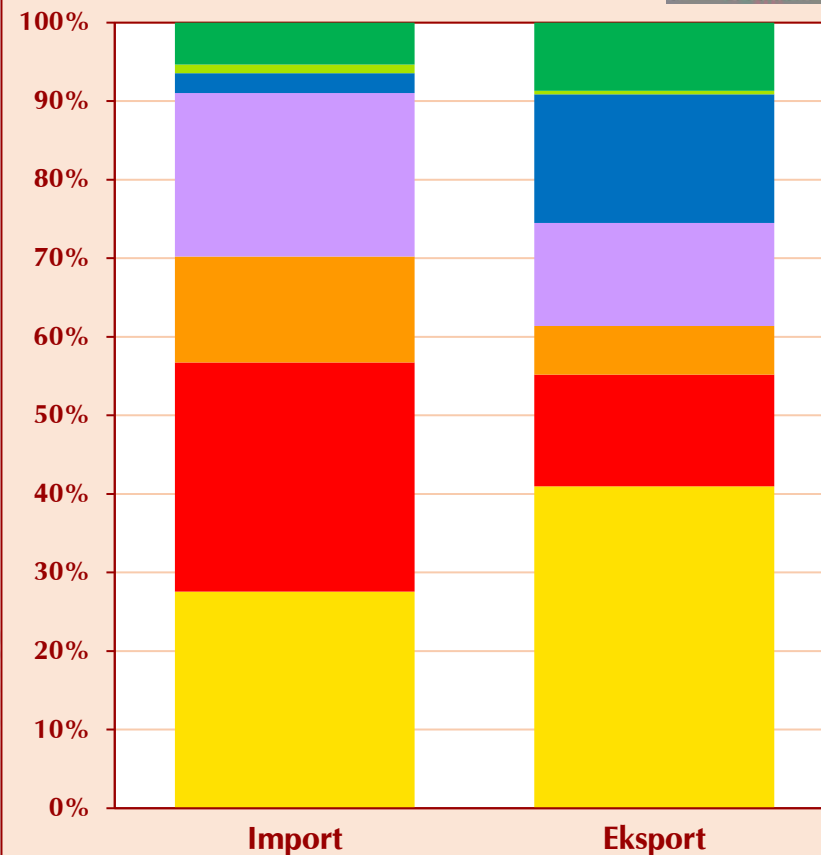
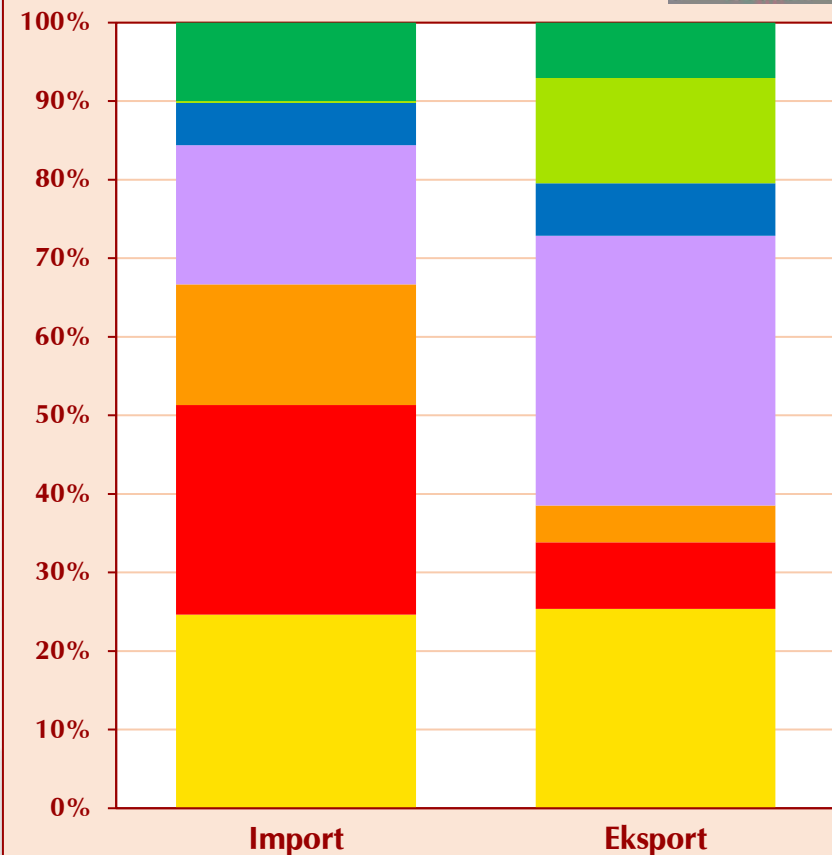
→ W przypadku **Indonezji** największą rolę odgrywają **paliwa mineralne, smary i materiały pochodne**.

Indonezja

RPA

- artykuły rolno-spożywcze**
(jedzenie, zwierzęta żywe)
- surowce rolnicze**
(oleje, tłuszcze oraz woski zwierzęce i roślinne)
- surowce z wyjątkiem paliw**
(rudy, metale, kamienie szlachetne, złoto i inne)
- paliwa mineralne, smary i materiały pochodne**
(węgiel, ropa naftowa, gaz ziemny)
- chemikalia i produkty pokrewne**
(tworzywa sztuczne, nawozy, farby i inne)
- maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy**
- inne produkty przetwórstwa przemysłowego**

Struktura towarowa handlu zagranicznego Rosji i Arabii Saudyjskiej oraz Algierii

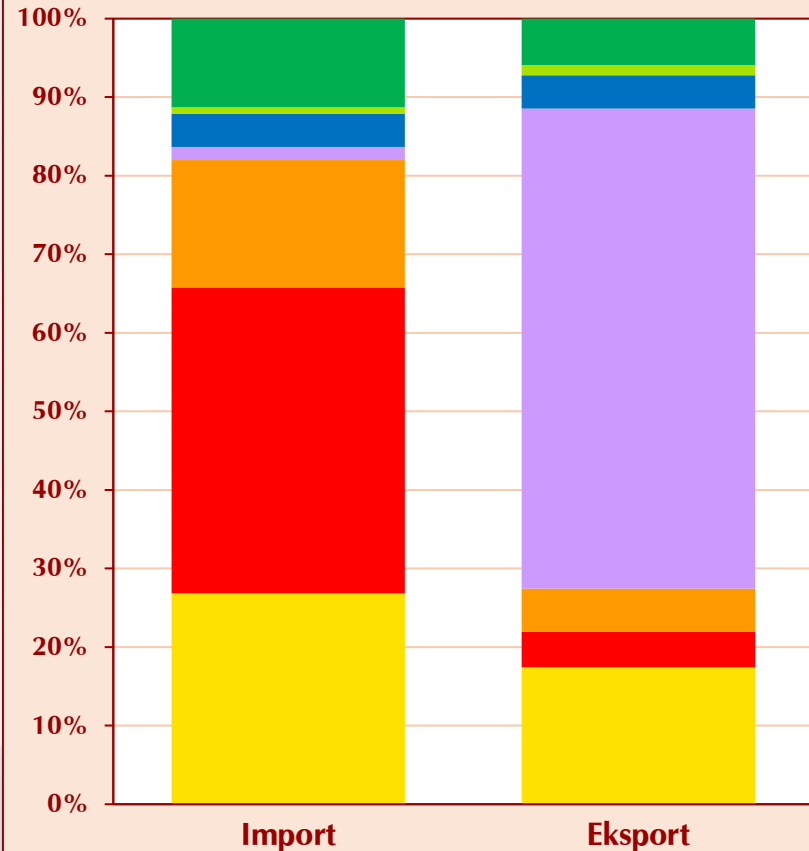
→ **Rosja, Arabia Saudyjska i Algieria** to przede wszystkim:

→ **eksporterzy paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych,**

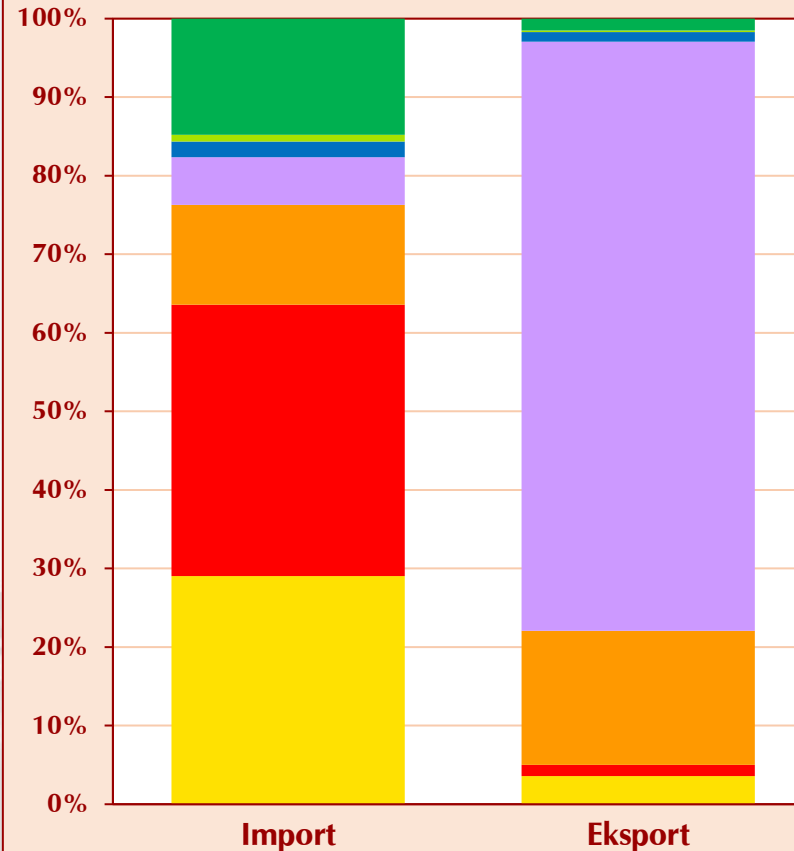
→ **importerzy produktów przetwórstwa przemysłowego (maszyn, urządzeń i sprzętu transportowego oraz innych produktów przetwórstwa przemysłowego) oraz towarów rolno-spożywczych.**

Rosja

Arabia Saudyjska

Algieria

Usługi w handlu międzynarodowym

- **Wzrost znaczenia usług** w światowej gospodarce prowadzi do zwiększenia ich udziału w strukturze handlu międzynarodowego.
- **Główną rolę odgrywają usługi:**
 - transportowe,
 - telekomunikacyjne,
 - turystyczne,
 - finansowe,
 - doradcze,
 - dobra intelektualnych (patenty, nowe technologie).
- **Wartość światowego eksportu usług** systematycznie rośnie – w 2022 roku wyniósł on **7,0 bln USD**.

Międzynarodowy przepływ kapitału

- **Przepływ kapitału** między krajami na świecie obejmuje przede wszystkim:
 - lokaty walutowe,
 - zagraniczne inwestycje,
 - transakcje giełdowe,
 - kredyty bankowe,
 - pomoc finansową innym państwom (udzielanie pożyczek czy też pomocy humanitarnej),
 - wypłaty zagranicznych rent i emerytur oraz odszkodowań.
- Ważną rolę w przepływie kapitału odgrywają **korporacje międzynarodowe**, które otwierają swoje filie w różnych regionach świata i inwestują tam znaczne środki finansowe.

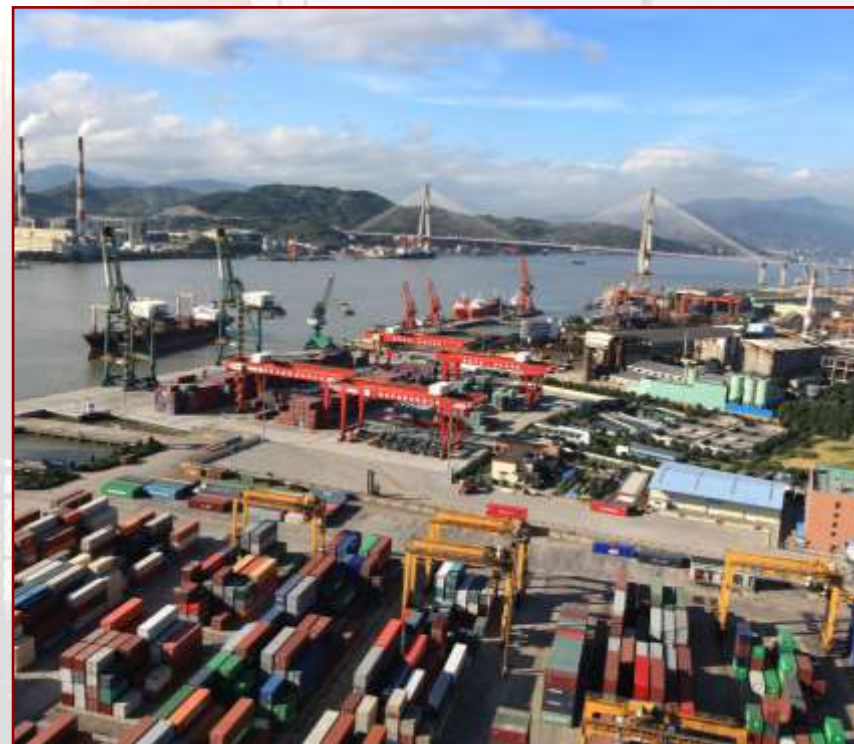
Czynniki mające wpływ na obecne kierunki przepływu handlu

- Na **handel międzynarodowy** wpływ wywiera szereg czynników, m. in.:
 - **występowanie surowców mineralnych** (są one eksportowane),
 - **poziom rozwoju gospodarczego** (na świecie jest **dominacja krajów wysoko rozwiniętych**),
 - **położenie geograficzne** (największa wymiana jest z reguły prowadzona **między sąsiadami**, o ile nie są w konflikcie),
 - **uwarunkowania historyczne** (np. kolonializm, rozpad bloku wschodniego),
 - **uwarunkowania społeczne** (**bliskość kulturowa, językowa i religijna**).

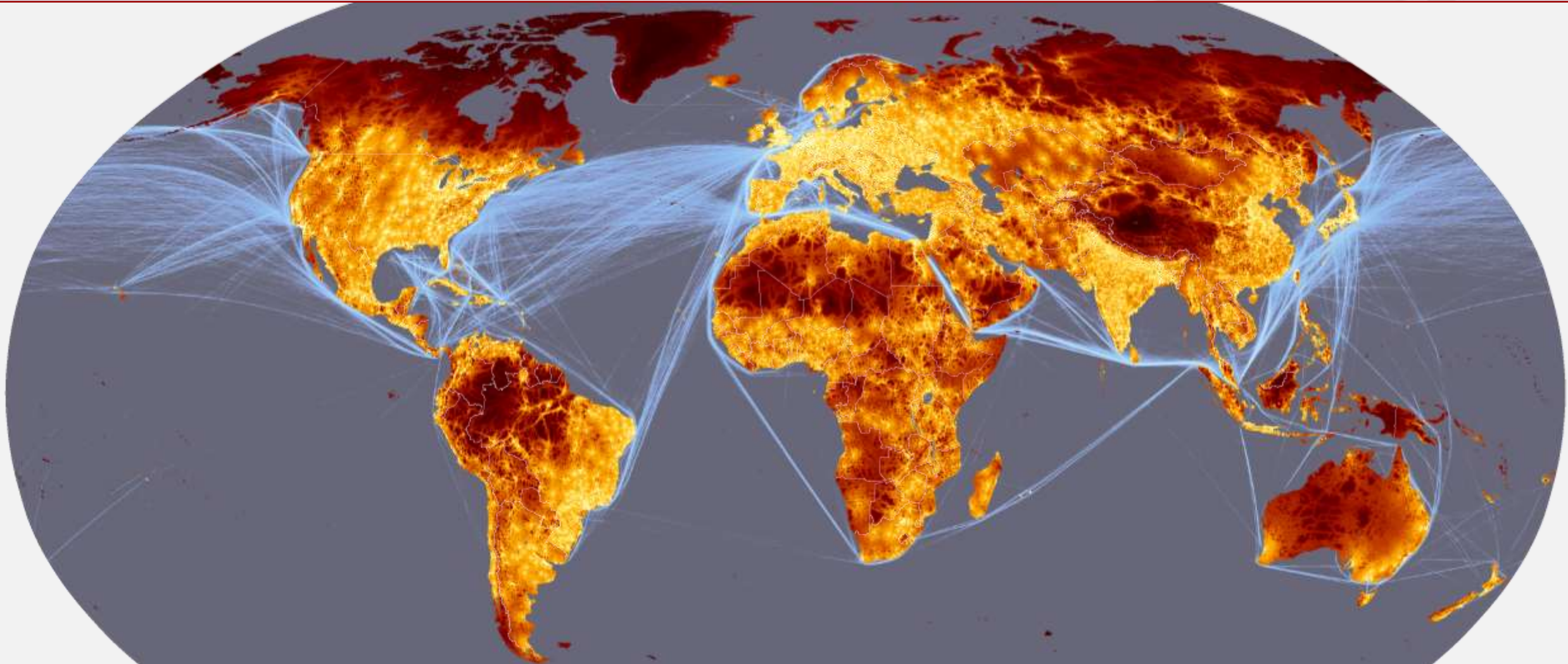
Kierunki przepływu handlu

- **Główne geograficzne kierunki handlu międzynarodowego** zostały ukształtowane w XIX wieku, głównie pod wpływem pierwszej, a następnie drugiej rewolucji przemysłowej, które następnie ulegały pewnym modyfikacjom:
 - **regiony rolnicze i słabiej rozwinięte** ze względu na zapotrzebowanie na artykuły przemysłowe były i są z reguły dalej ich **importerami** (głównie z państw wysoko rozwiniętych);
 - **w krajach objętych rewolucjami przemysłowymi szybko wzrastało zapotrzebowanie na surowce**, potrzebne do produkcji artykułów przemysłowych,
 - **surowce były i są dowożone z Azji** (obecnie największym eksporterem jest Rosja), **Ameryki Południowej i Afryki do Europy, Ameryki Północnej** (głównie do USA) oraz od kilkadziesiąt lat do **Japonii i Korei Południowej**,
 - w ciągu ostatnich kilkunastu lat kraje zaliczane do tzw. **tygrysów azjatyckich**, a w szczególności **Chiny**, stały się dużym **importerem wielu surowców** (wcześniej np. Chiny były z reguły eksporterem tych surowców),
 - produkty wytwarzane przez te kraje są głównie eksportowane do krajów UE, USA oraz pozostałych wysoko rozwiniętych krajów świata,
 - polityka ekonomiczna Chin i innych krajów regionu Azji Południowo-Wschodniej doprowadziła do spadku udziału krajów wysoko rozwiniętych w globalnych obrotach handlowych (szczególnie w odniesieniu do USA).

Kierunki przepływu towarów w handlu międzynarodowym

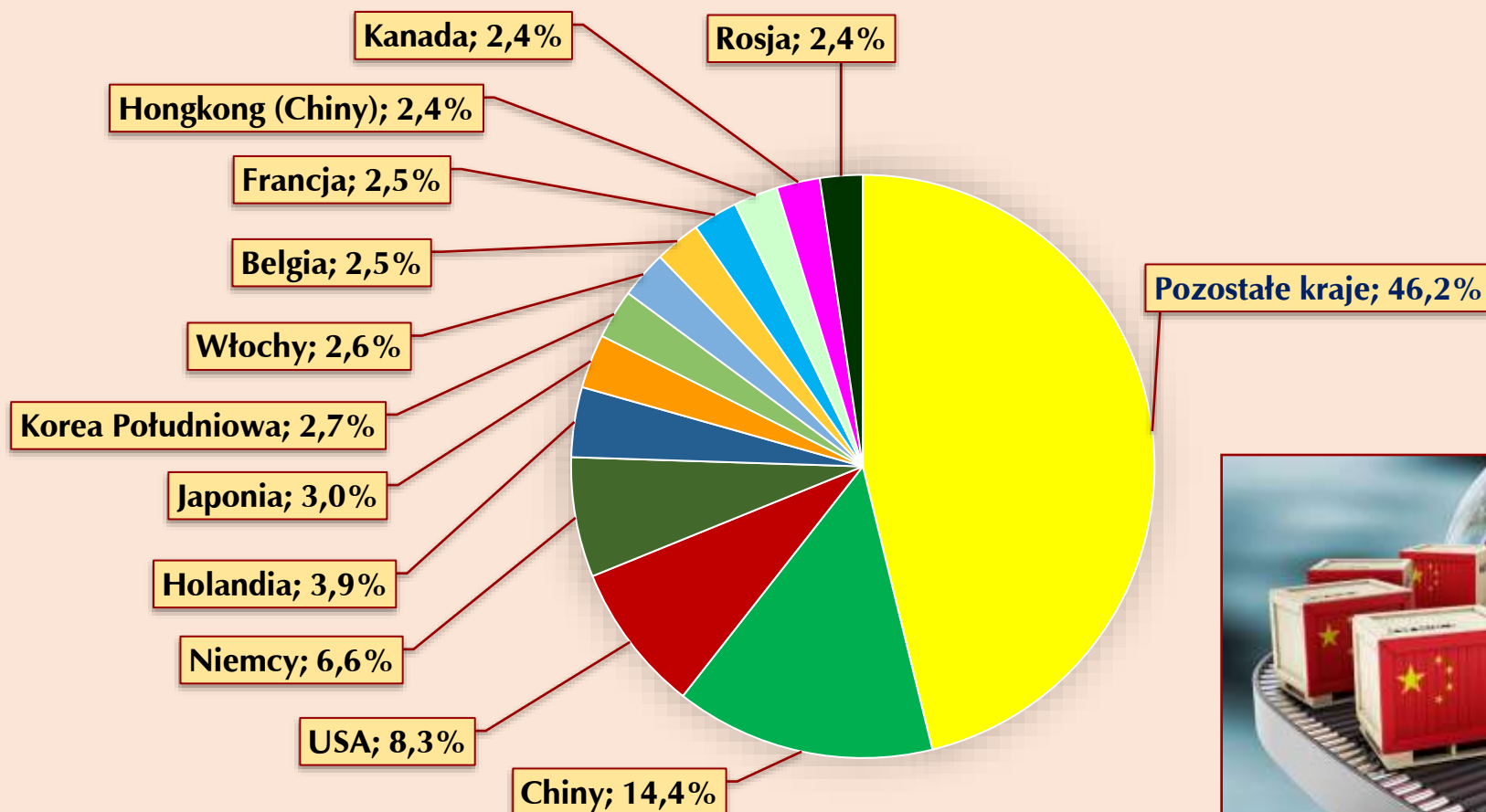
- W głównych geograficznych kierunkach handlu międzynarodowego **dominują obecnie przede wszystkim państwa wysoko rozwinięte, które prowadzą głównie wymianę między sobą.**
 - Tak jest m.in. w obrębie Unii Europejskiej, Ameryki Północnej, Japonii i Korei Południowej.
 - Ważna jest także pozycja Chin oraz coraz większa Indii.

Główni eksporterzy towarów na świecie

→ W 2022 roku na świecie **głównymi eksporterami** były: **Chiny** (wzrost udziału z 3,9% w 2000 r. do 14,4% w 2022 roku), **USA** (ich udział zmalał z 12,3% w 2000 r. do 8,3% w 2022 r.), **kraje Unii Europejskiej** (**Niemcy, Holandia, Włochy, Belgia i Francja**), **Japonia** (spadek z 7,5% w 2000 r. do 3,0% w 2022 r.) i **Korea Południowa**, a także **Hongkong (Chiny), Kanada i Rosja**.

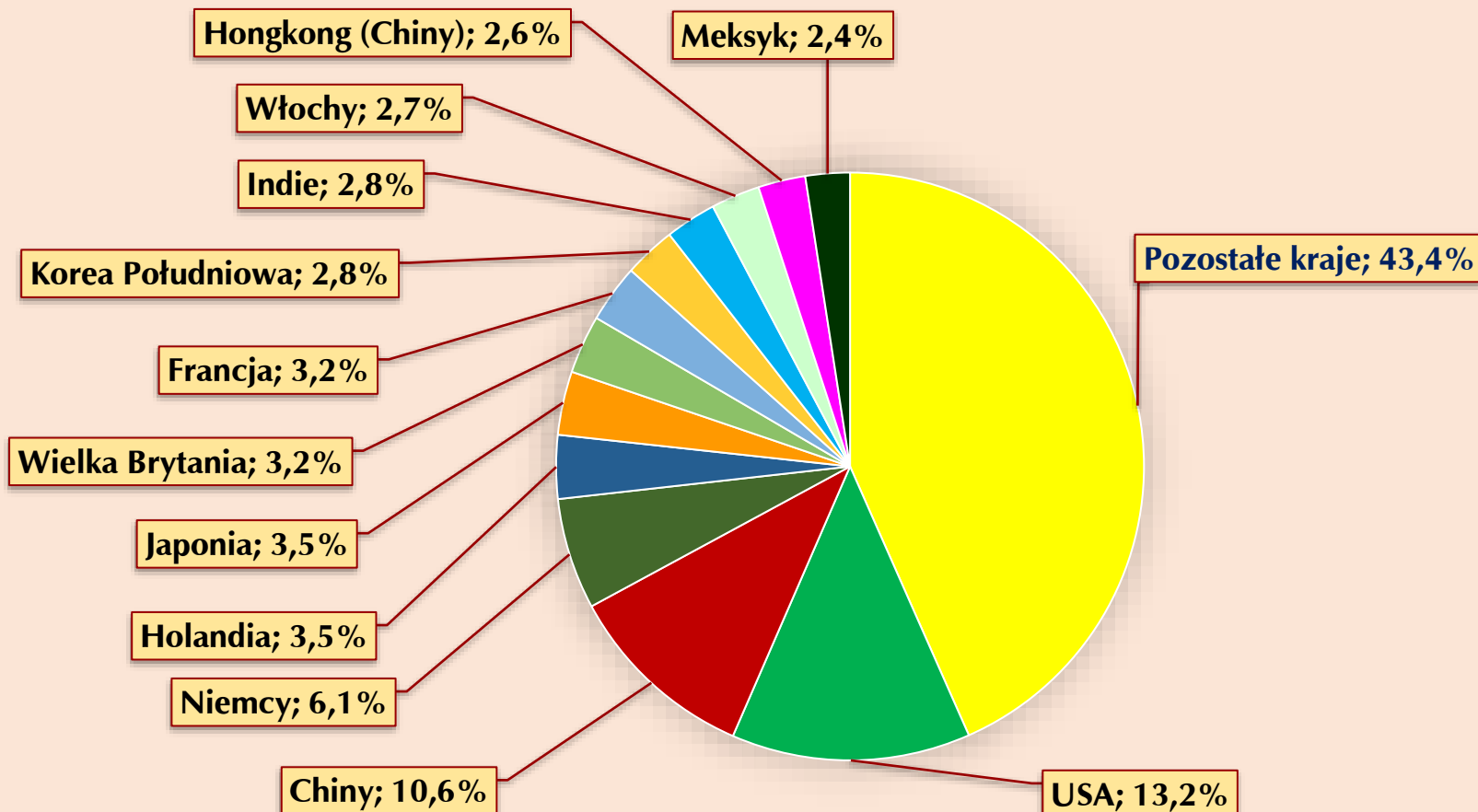
Główni światowi eksporterzy w 2022 r.

Główni importerzy towarów na świecie

→ W 2022 roku na świecie **głównymi importerami** były: **Stany Zjednoczone** (udział zmalał z 19,3% w 2000 r. do 13,2% w 2022 r.), **Chiny** (wzrost z 3,5% w 2000 r. do 10,6% w 2022 r.), **kraje Unii Europejskiej** (największy udział: **Niemcy, Holandia, Francja, Włochy**), **Japonia** (spadek z 5,8% w 2000 r. do 3,5% w 2022 r.), **Wielka Brytania, Korea Południowa i Indie**.

Główni światowi importerzy w 2022 r.

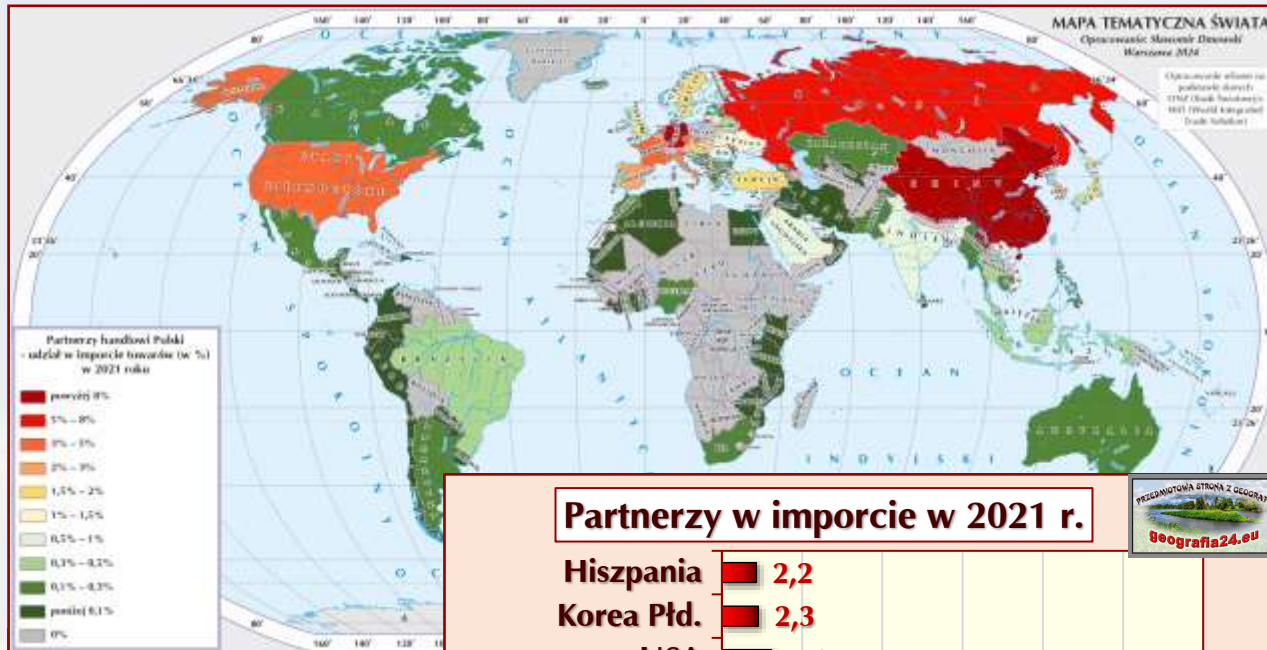

Struktura geograficzna handlu zagranicznego **Polski**

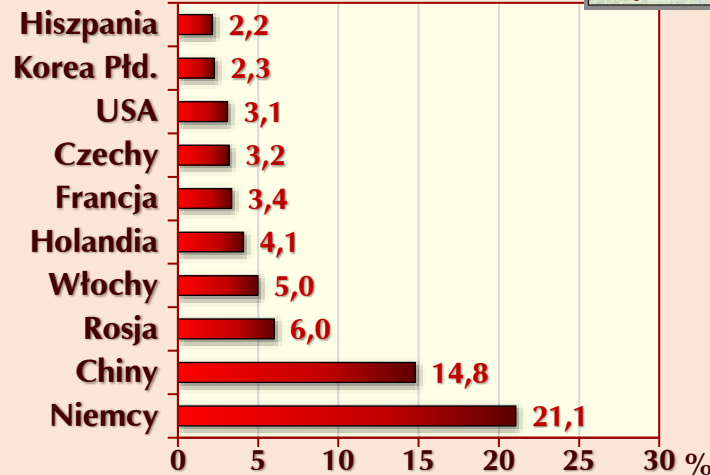
→ Najważniejszymi partnerami handlowymi **Polski** w 2021 r. byli sąsiedzi, kraje UE, Chiny i USA:

→ **w imporcie:** Niemcy, Chiny, Rosja (od 2022 r. – po ataku Rosji na Ukrainę, jej znaczenie wyraźnie się zmniejszyło), Włochy, Holandia, Francja, Czechy, USA, Korea Płd. i Hiszpania;

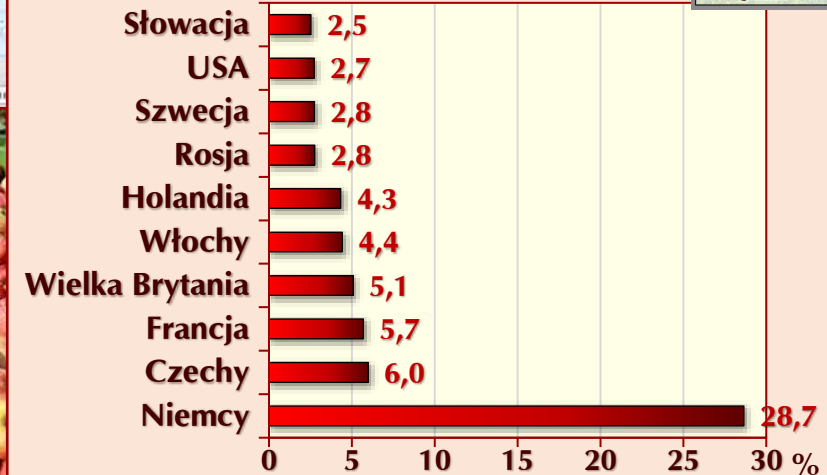
→ **w eksporcie:** Niemcy, Czechy, Francja, Wielka Brytania, Włochy, Holandia i Rosja (od 2022 r. spadek znaczenia).

Partnerzy w imporcie w 2021 r.

Partnerzy w eksporcie w 2021 r.

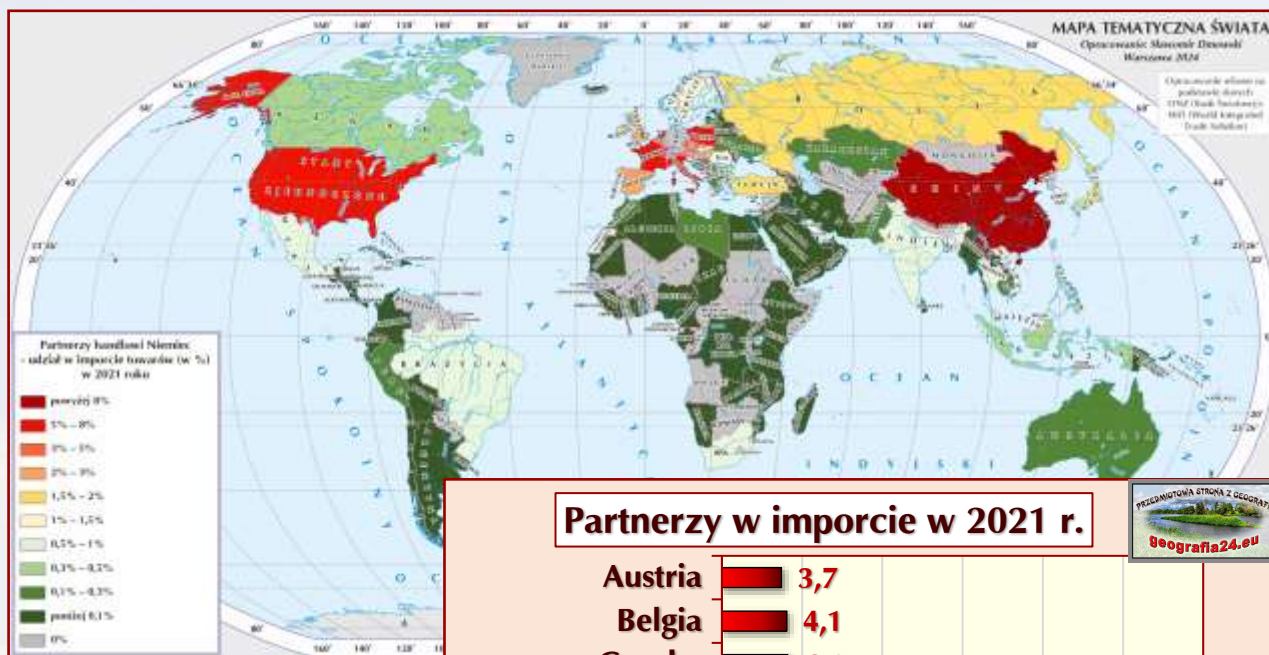

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Niemiec

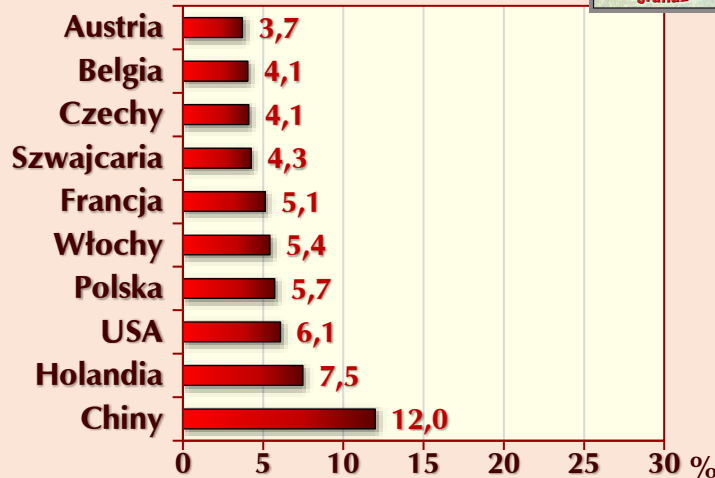
→ Najważniejszymi partnerami handlowymi Niemiec w 2021 r. byli sąsiedzi (bardzo dużą rolę odgrywa Holandia, Francja i Polska), kraje UE, USA i Chiny:

→ w imporcie: Chiny, Holandia, USA, Polska, Włochy, Francja, Szwajcaria i Czechy;

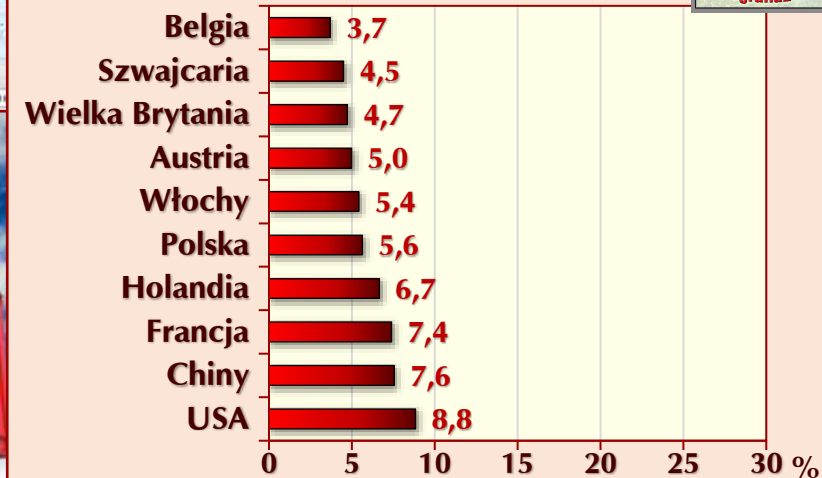
→ w eksporcie: USA, Chiny, Francja, Holandia, Polska, Włochy, Austria i Wielka Brytania.

Partnerzy w imporcie w 2021 r.

Partnerzy w eksporcie w 2021 r.

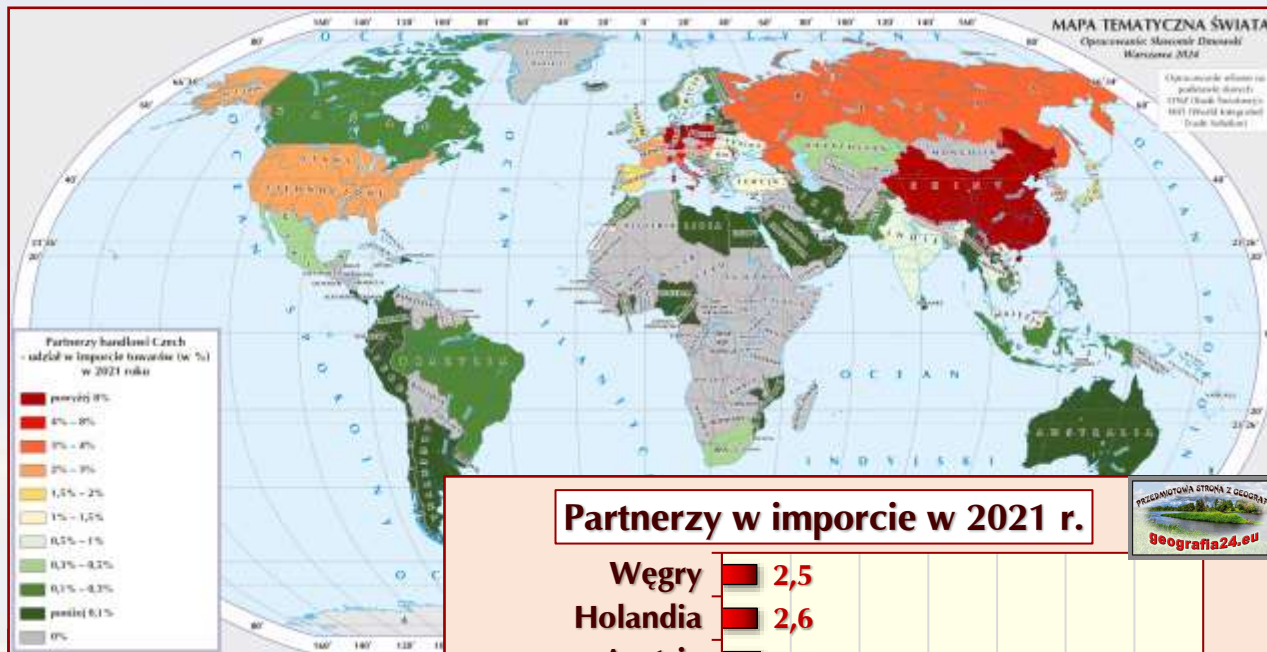

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Czech

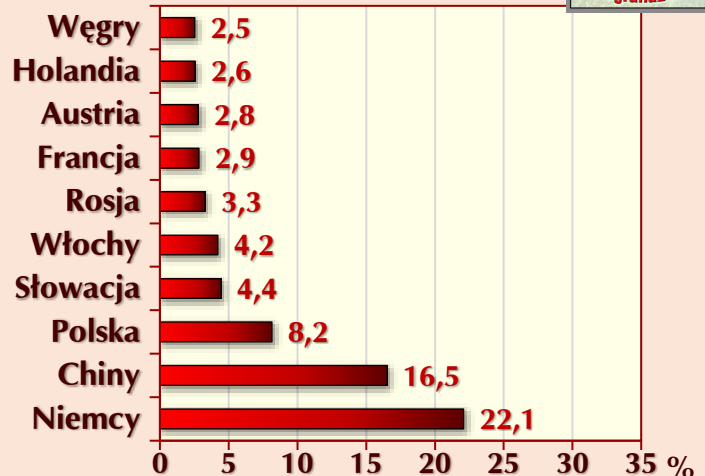
→ Najważniejszymi partnerami handlowymi Czech w 2021 r. byli sąsiedzi (szczególnie Niemcy, Słowacja i Polska), kraje UE, Chiny i USA:

→ w imporcie: Niemcy, Chiny, Polska, Słowacja, Włochy, Rosja (od 2022 r. – duży spadek znaczenia), Francja i Austria;

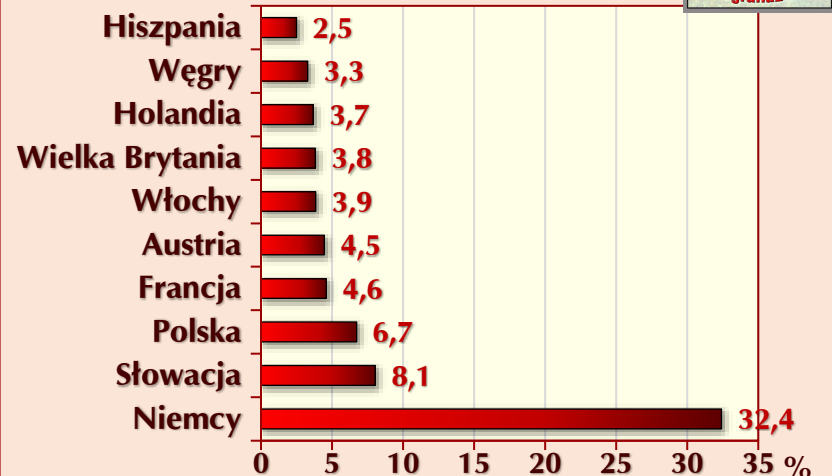
→ w eksporcie: Niemcy, Słowacja, Polska, Francja, Austria, Włochy i Wielka Brytania.

Partnerzy w imporcie w 2021 r.

Partnerzy w eksporcie w 2021 r.

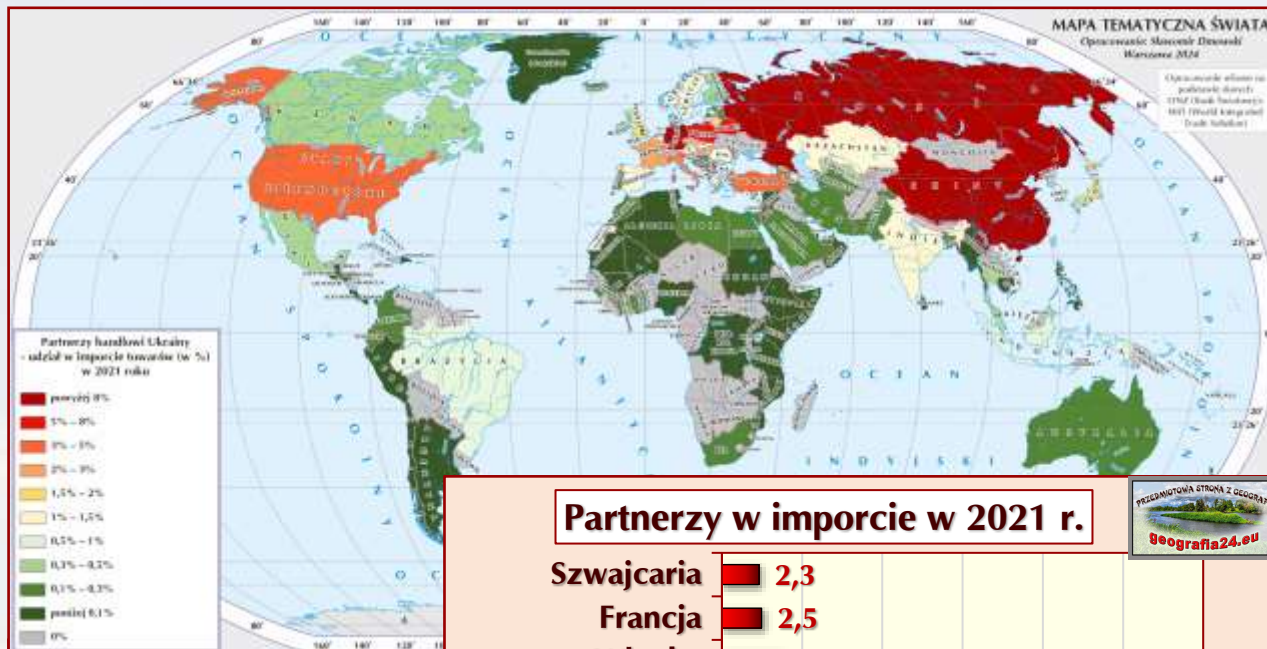

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Ukrainy

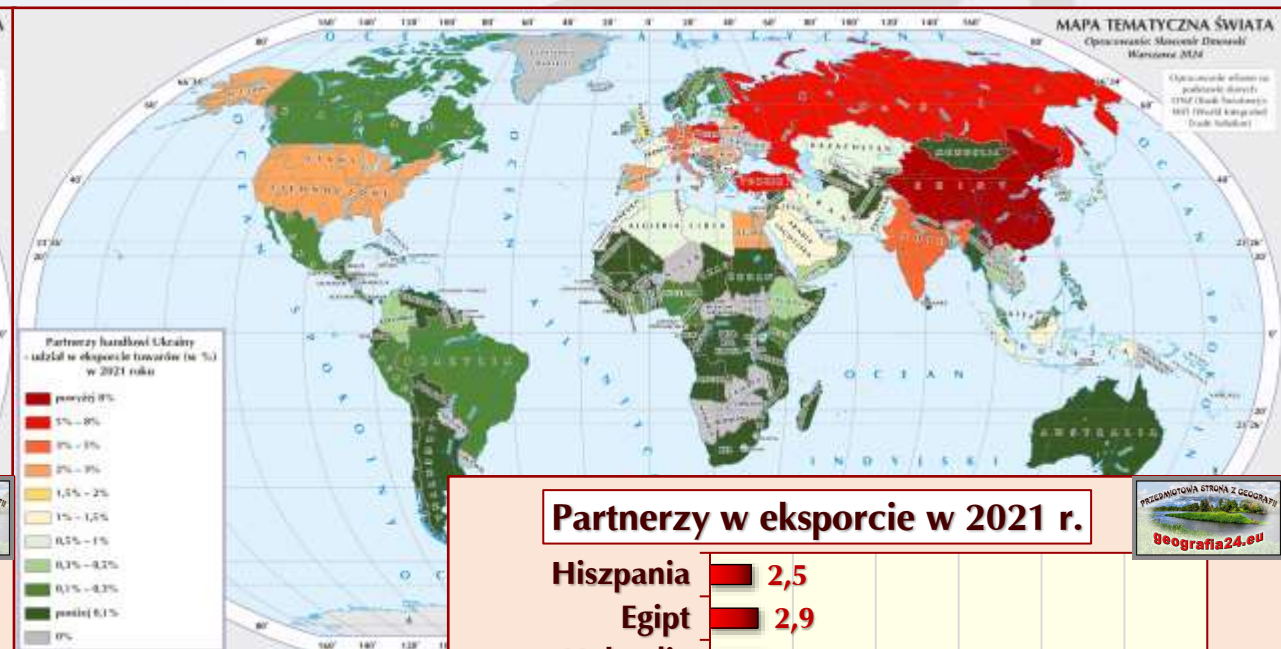
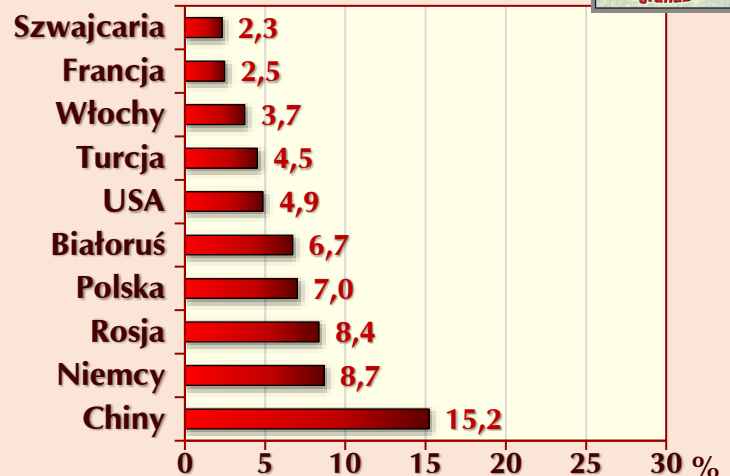
→ Najważniejszymi partnerami handlowymi **Ukrainy** w 2021 r. byli sąsiedzi (przy czym po 2022 r. handel między Rosją a Ukrainą oraz Białorusią i Ukrainą praktycznie nie istnieje), kraje UE, Chiny i USA:

→ **w imporcie:** Chiny, Niemcy, Rosja, Polska (od 2022 r. wzrosło znaczenie), Białoruś, USA, Turcja, Włochy i Francja;

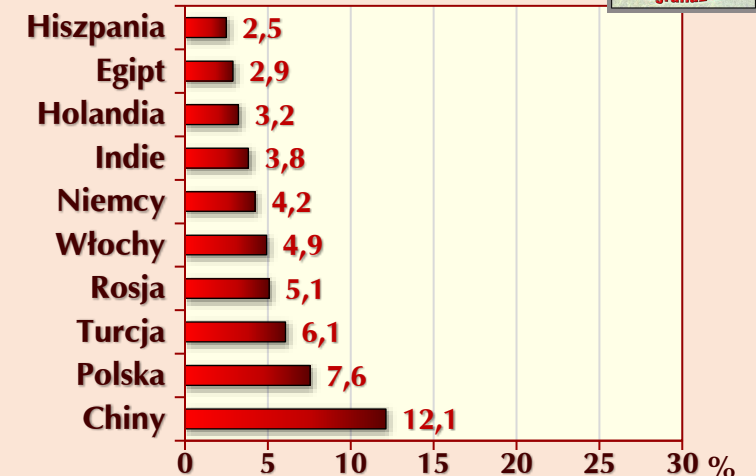
→ **w eksporcie:** Chiny, Polska, Turcja, Rosja, Włochy, Niemcy, Indie, Holandia i Egipt.

Partnerzy w imporcie w 2021 r.

Partnerzy w eksporcie w 2021 r.

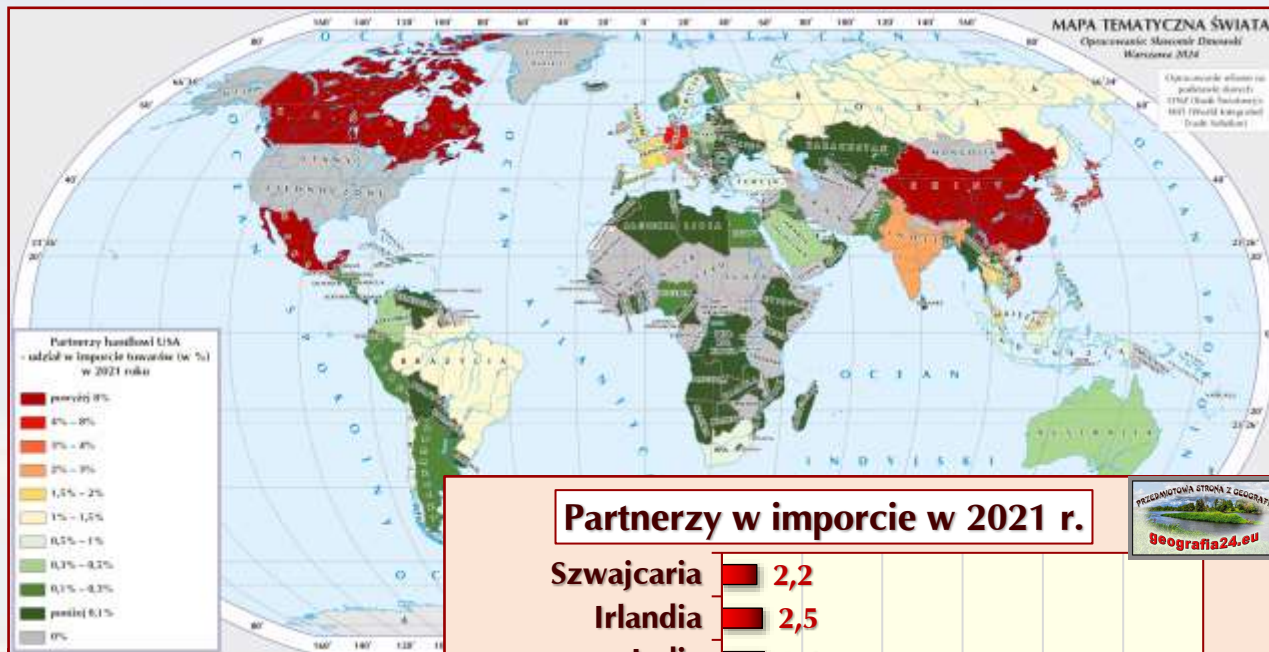

Struktura geograficzna handlu zagranicznego USA

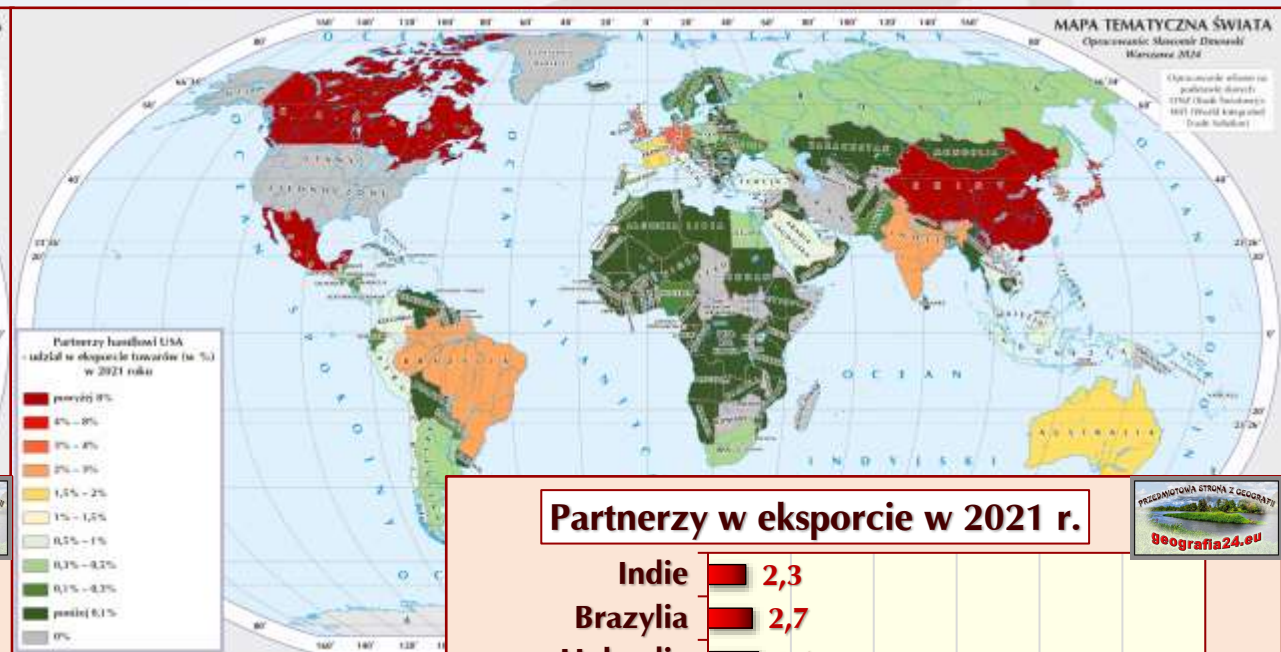
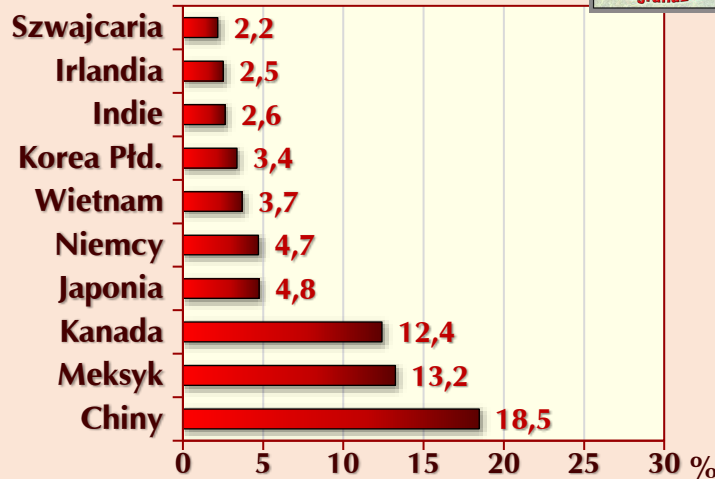
→ Najważniejszymi partnerami handlowymi **USA** w 2021 r. byli sąsiedzi (Meksyk i Kanada), kraje UE, Chiny, Japonia i Korea Południowa:

→ **w imporcie:** Chiny, Meksyk, Kanada, Japonia, Niemcy, Wietnam, Korea Płd., Indie i Irlandia;

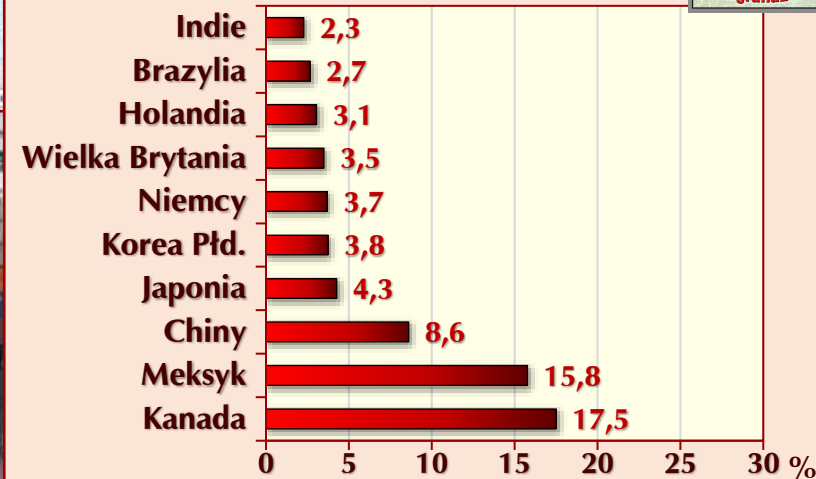
→ **w eksporcie:** Kanada, Meksyk, Chiny, Japonia, Korea Płd., Niemcy, Wielka Brytania, Holandia i Brazylia.

Partnerzy w imporcie w 2021 r.

Partnerzy w eksporcie w 2021 r.

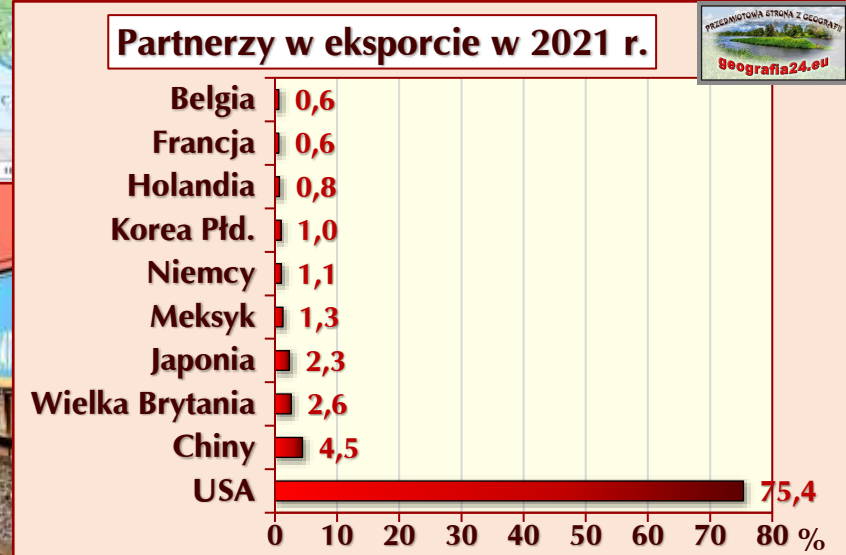
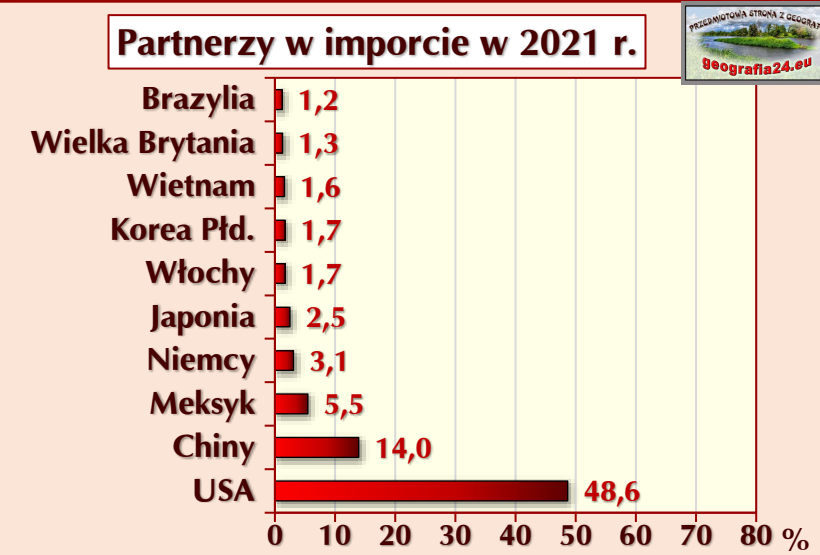

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Kanady

→ Najważniejszymi partnerami handlowymi **Kanady** w 2021 r. były USA (rola tego państwa zarówno w eksporcie, jak i imporcie jest wyjątkowo duża), Meksyk, kraje UE, Wielka Brytania, Chiny, Australia i Brazylia:

→ **w imporcie:** USA, Chiny, Meksyk, Niemcy, Japonia, Włochy, Korea Płd., Wietnam i Wielka Brytania;

→ **w eksporcie:** USA, Chiny, Wielka Brytania, Japonia, Meksyk, Niemcy, Korea Płd. i Holandia.

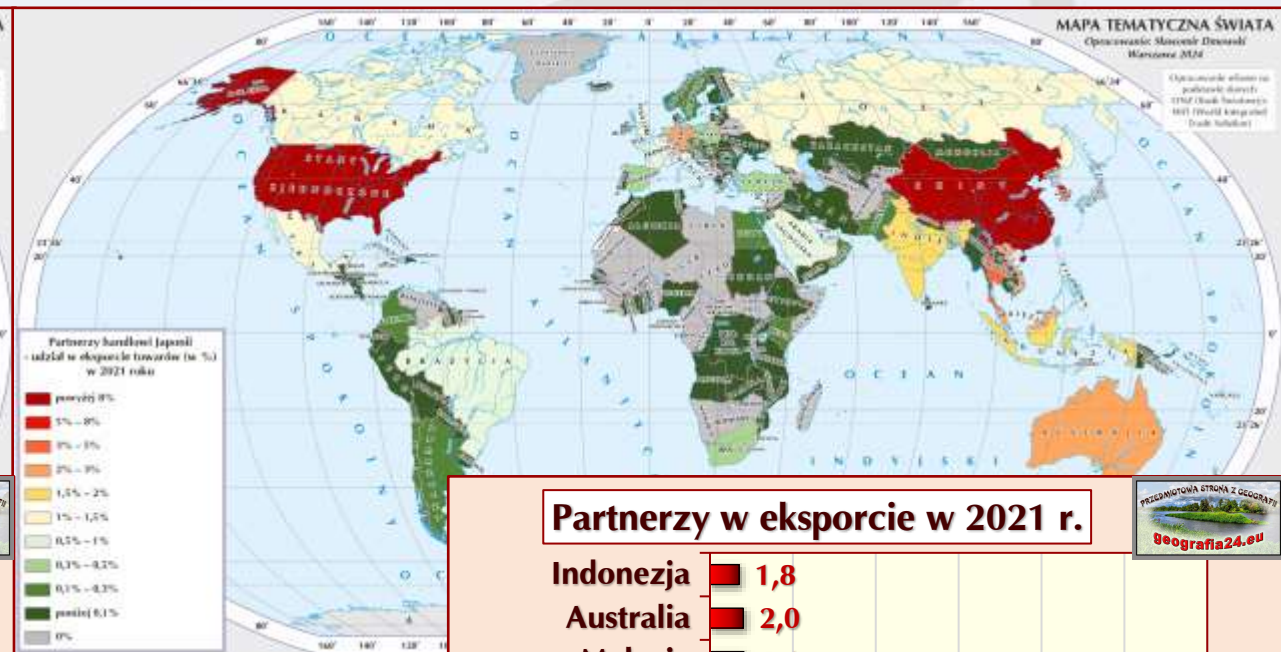
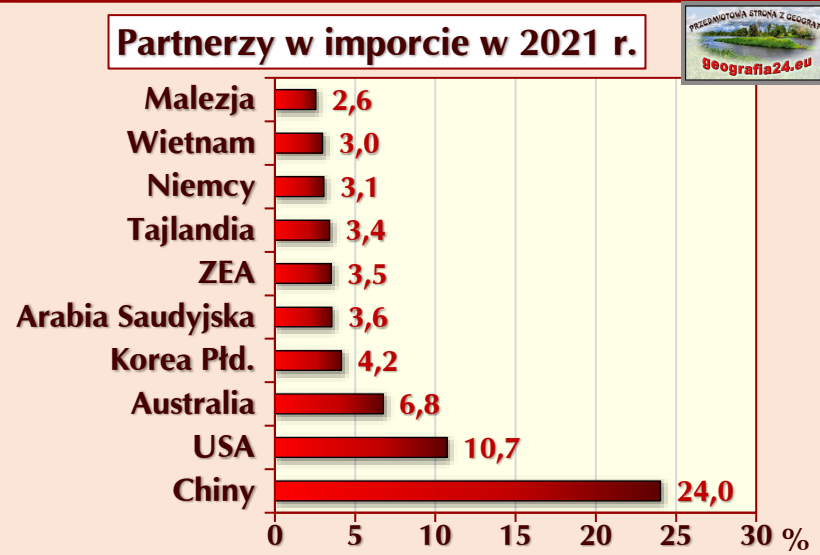
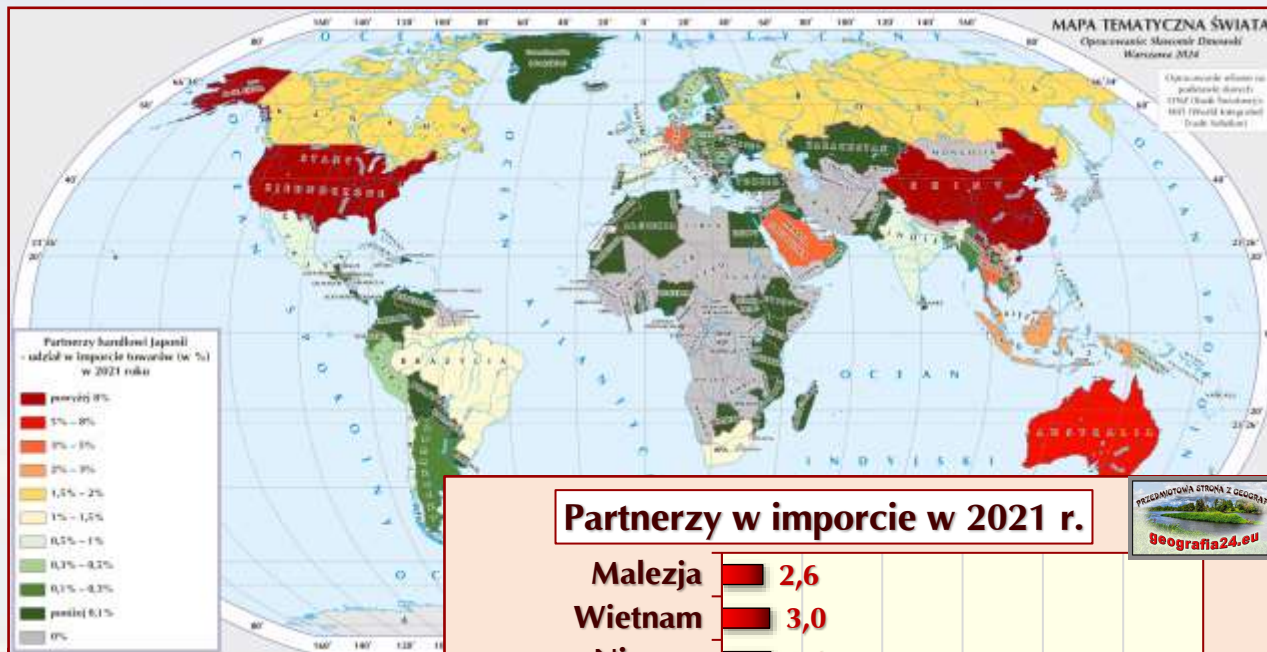

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Japonii

→ Najważniejszymi partnerami handlowymi Japonii w 2021 r. były kraje Azji Południowo-Wschodniej (Chiny) i Azji Wschodniej (Korea Płd.), Australia, USA i Niemcy:

→ w imporcie: Chiny, USA, Australia, Korea Płd., Arabia Saudyjska, ZEA, Tajlandia i Niemcy;

→ w eksporcie: USA, Chiny (w tym Hongkong), Korea Płd., Tajlandia, Niemcy, Singapur i Vietnam.

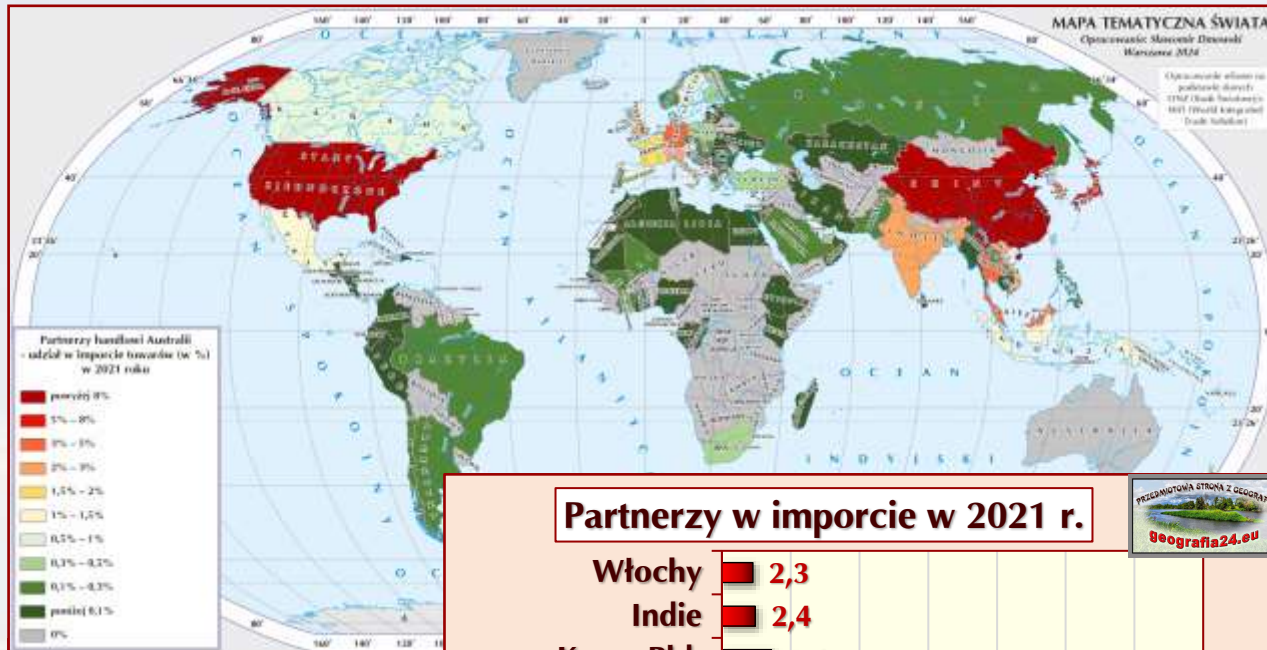

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Australii

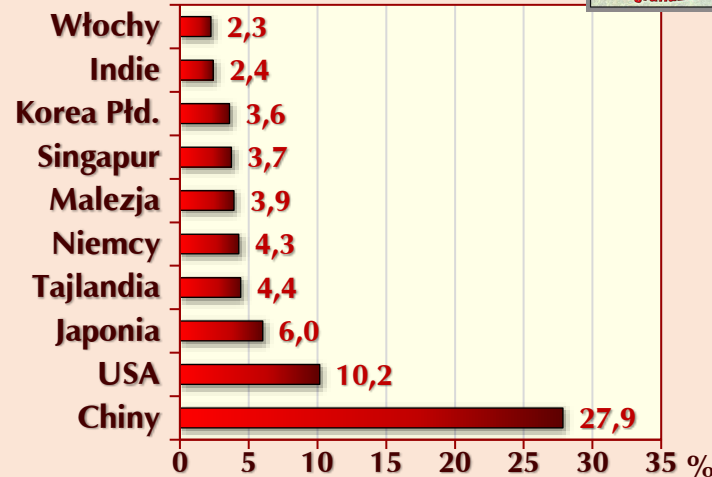
→ Głównymi partnerami handlowymi **Australii** w 2021 r. były kraje Azji Południowo-Wschodniej (Chiny, Indie i Indonezja), Azji Wschodniej (Japonia i Korea Południowa) oraz Europy Zachodniej (Niemcy) i Nowa Zelandia:

→ **w imporcie:** Chiny, USA, Japonia, Tajlandia, Niemcy, Malezja, Singapur, Korea Płd. i Indie;

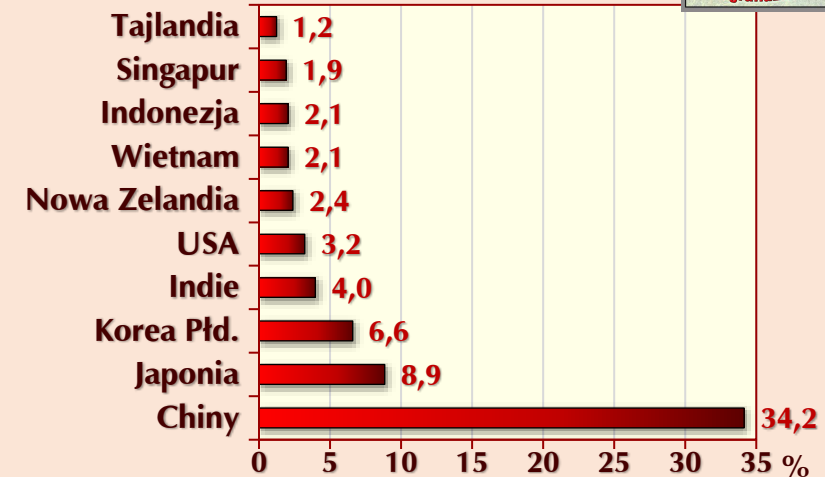
→ **w eksporcie:** Chiny, Japonia, Korea Płd., Indie, USA, Nowa Zelandia, Wietnam, Indonezja i Singapur.

Partnerzy w imporcie w 2021 r.

Partnerzy w eksporcie w 2021 r.

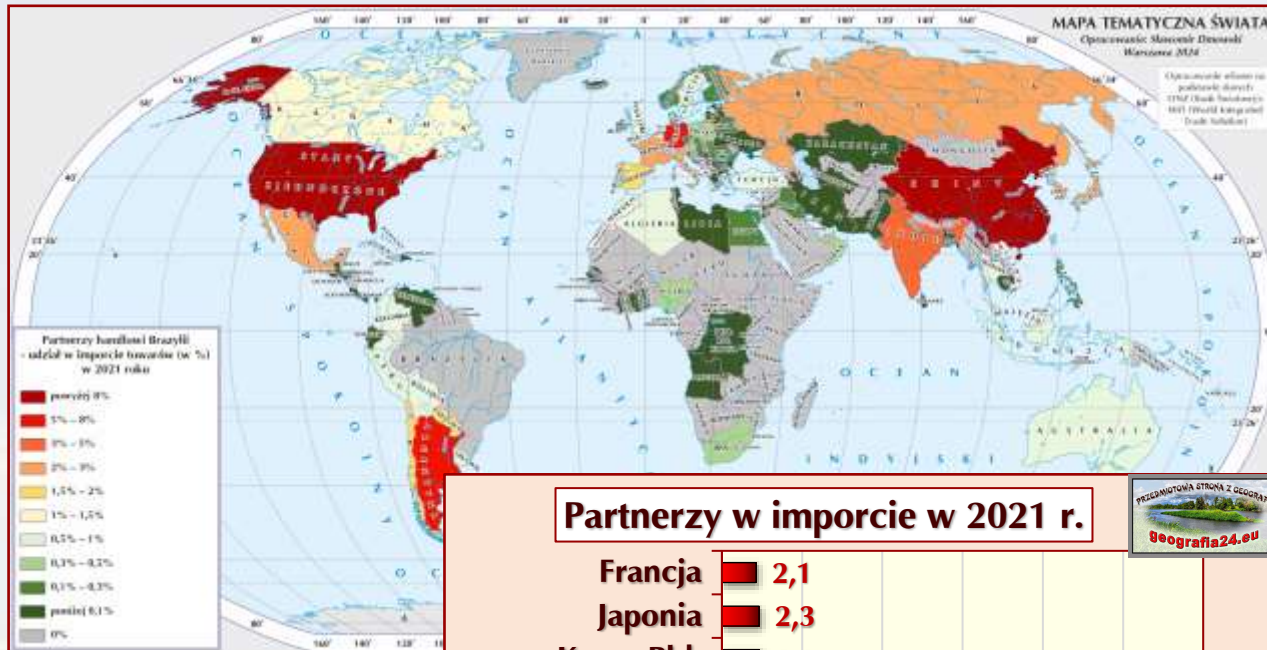

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Brazylii

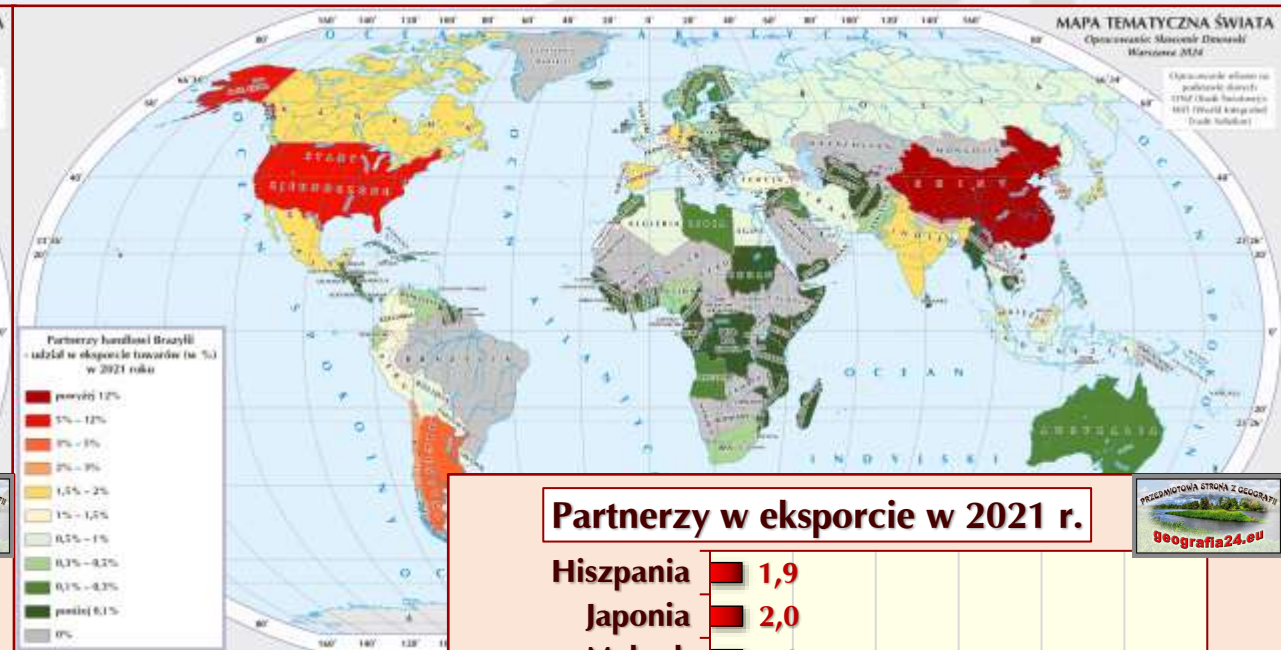
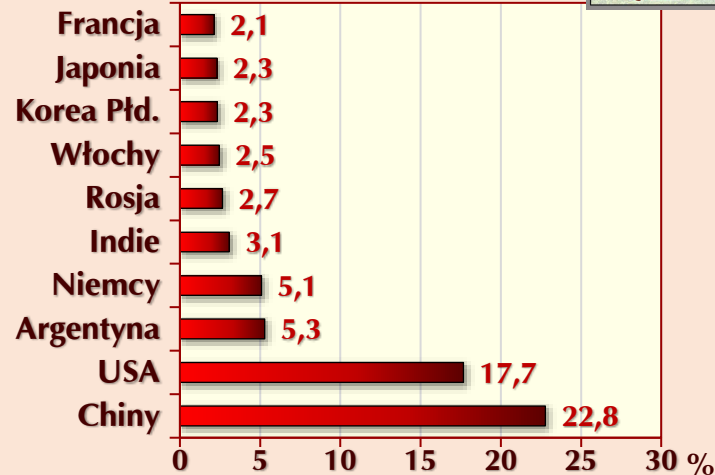
→ Najważniejszymi partnerami handlowymi **Brazylii** w 2021 r. byli sąsiedzi (przede wszystkim Argentyna), kraje UE, Chiny, Indie i USA:

→ **w imporcie:** Chiny, USA, Argentyna, Niemcy, Indie, Rosja (po 2022 r. wzrost znaczenia), Włochy, Korea Płd. i Japonia;

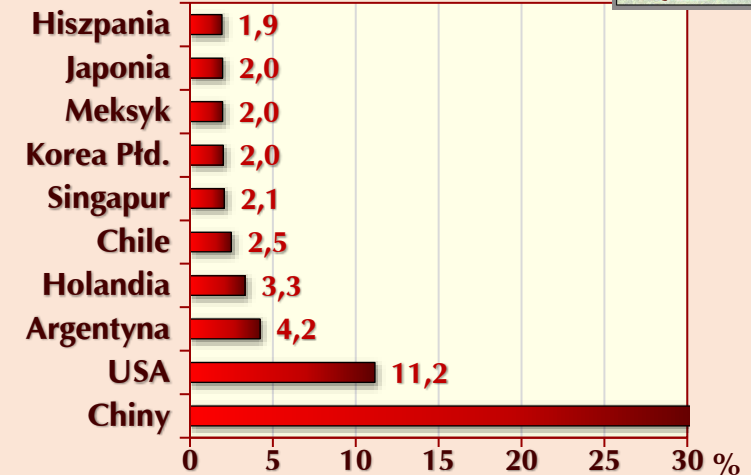
→ **w eksporcie:** Chiny, USA, Argentyna, Holandia, Chile, Singapur, Korea Płd., Meksyk i Japonia.

Partnerzy w imporcie w 2021 r.

Partnerzy w eksporcie w 2021 r.

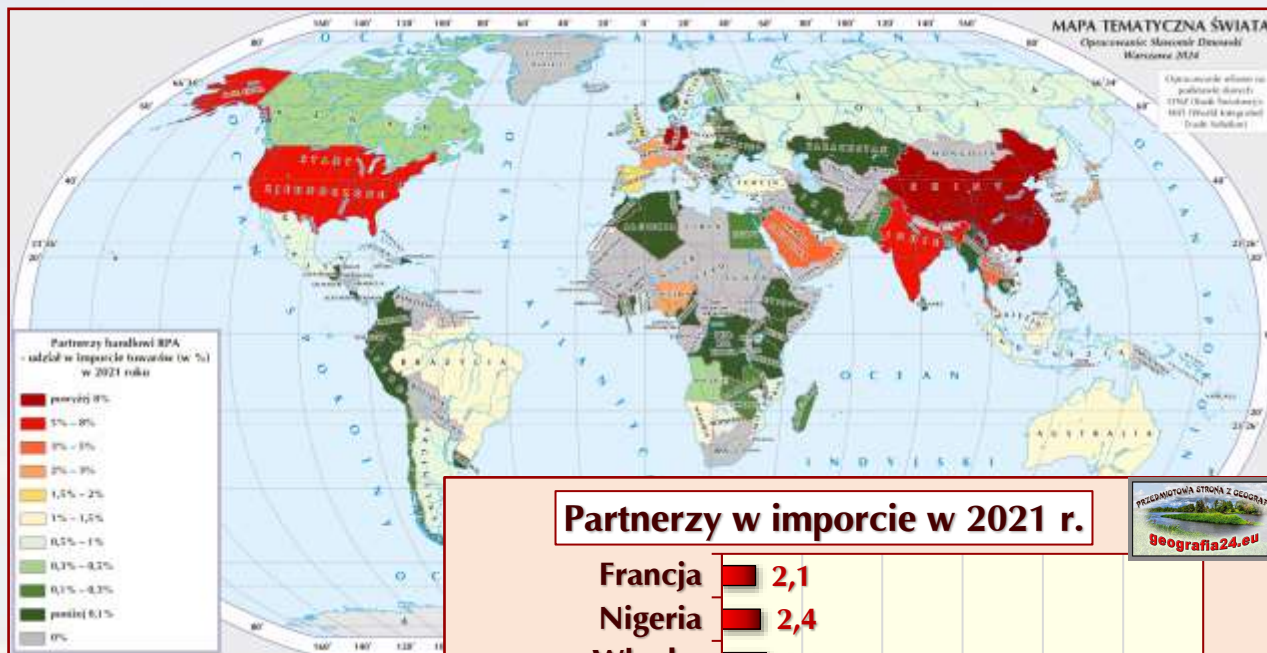

Struktura geograficzna handlu zagranicznego RPA

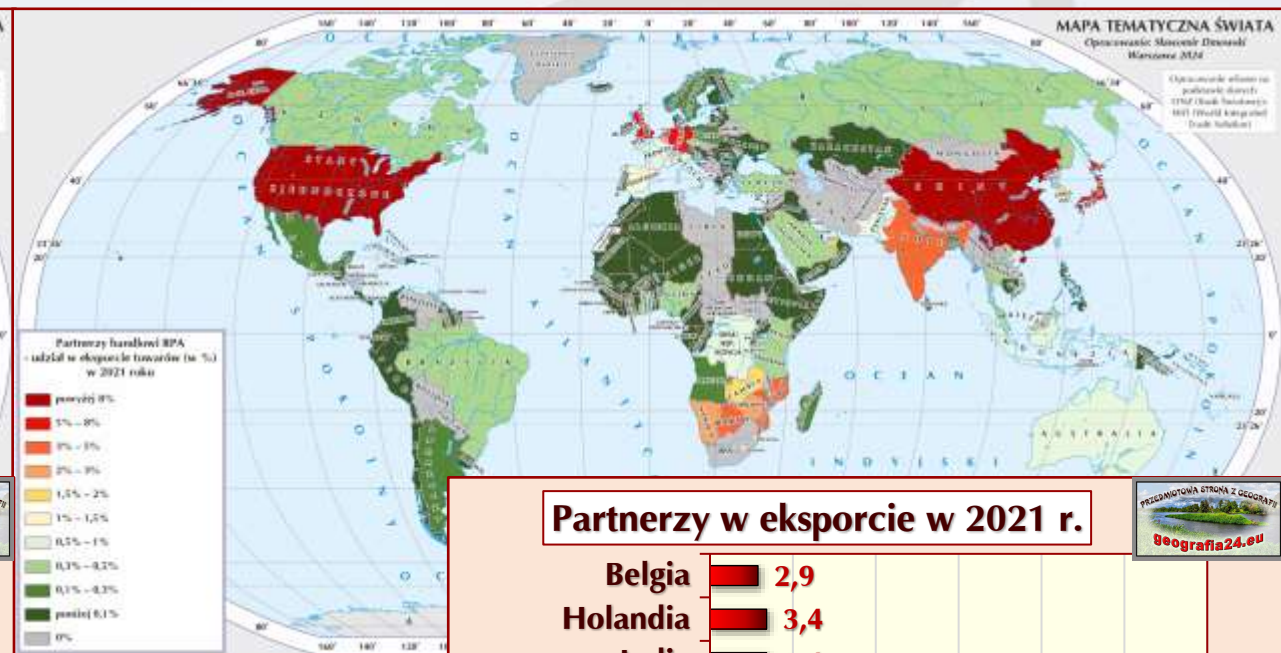
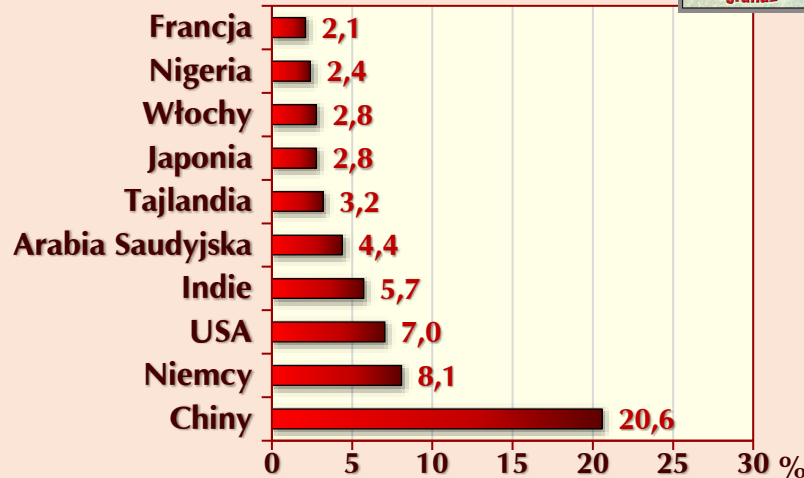
→ Najważniejszymi partnerami handlowymi RPA w 2021 r. byli sąsiedzi (głównie w eksporcie), kraje UE (przede wszystkim Niemcy), Wielka Brytania, Chiny, Indie i USA:

→ w imporcie: Chiny, Niemcy, USA, Indie, Arabia Saudyjska, Tajlandia, Japonia, Włochy i Nigeria;

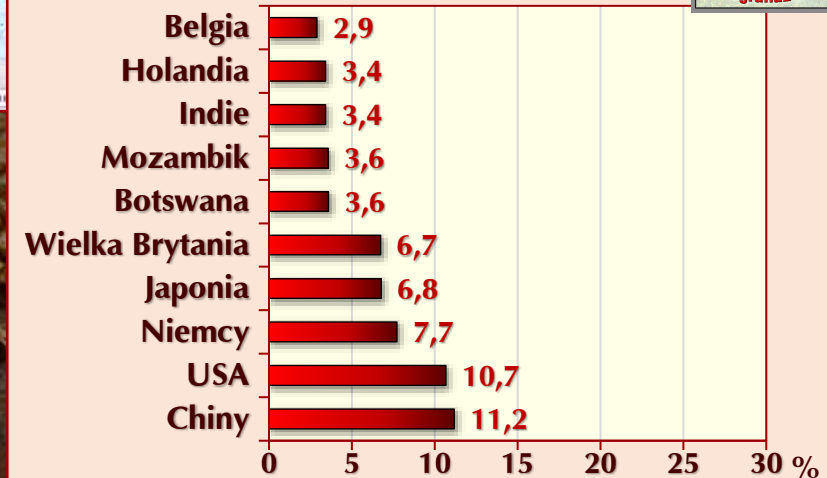
→ w eksporcie: Chiny, USA, Niemcy, Japonia, Wielka Brytania, Botswana, Mozambik, Indie i Holandia.

Partnerzy w imporcie w 2021 r.

Partnerzy w eksporcie w 2021 r.

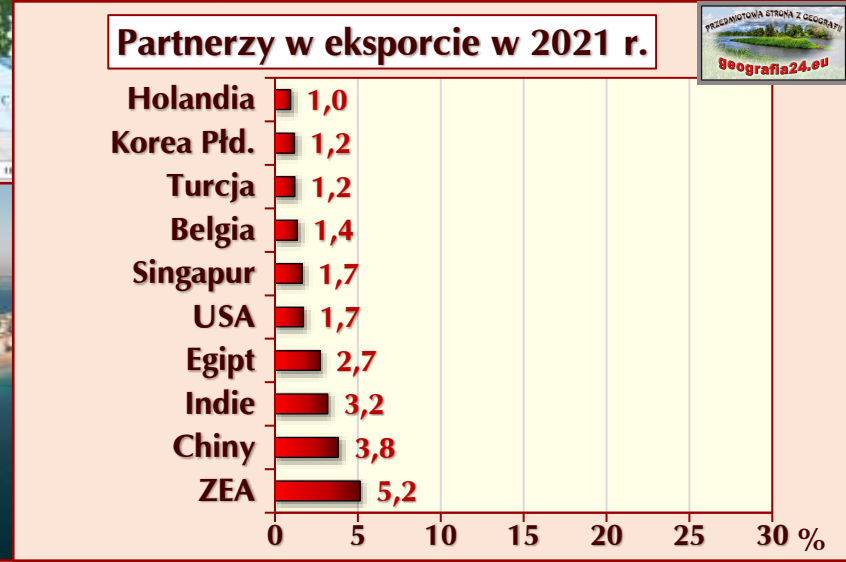
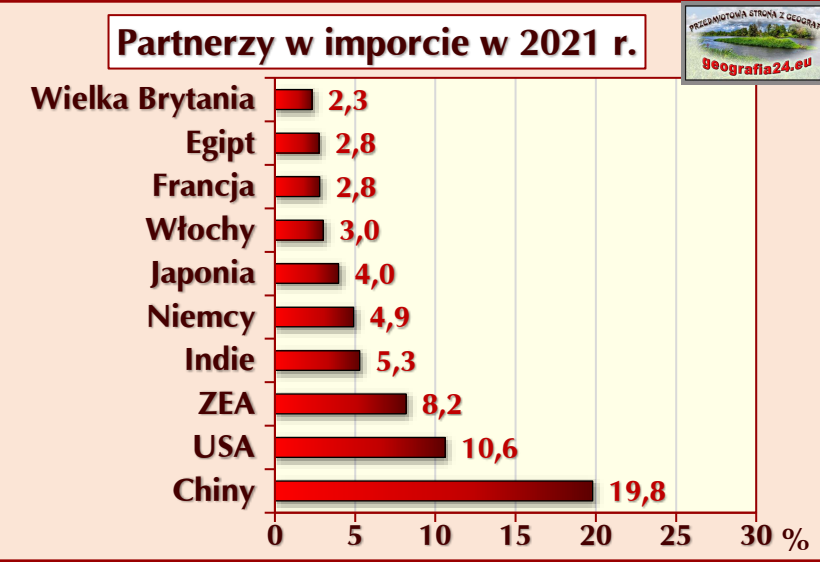
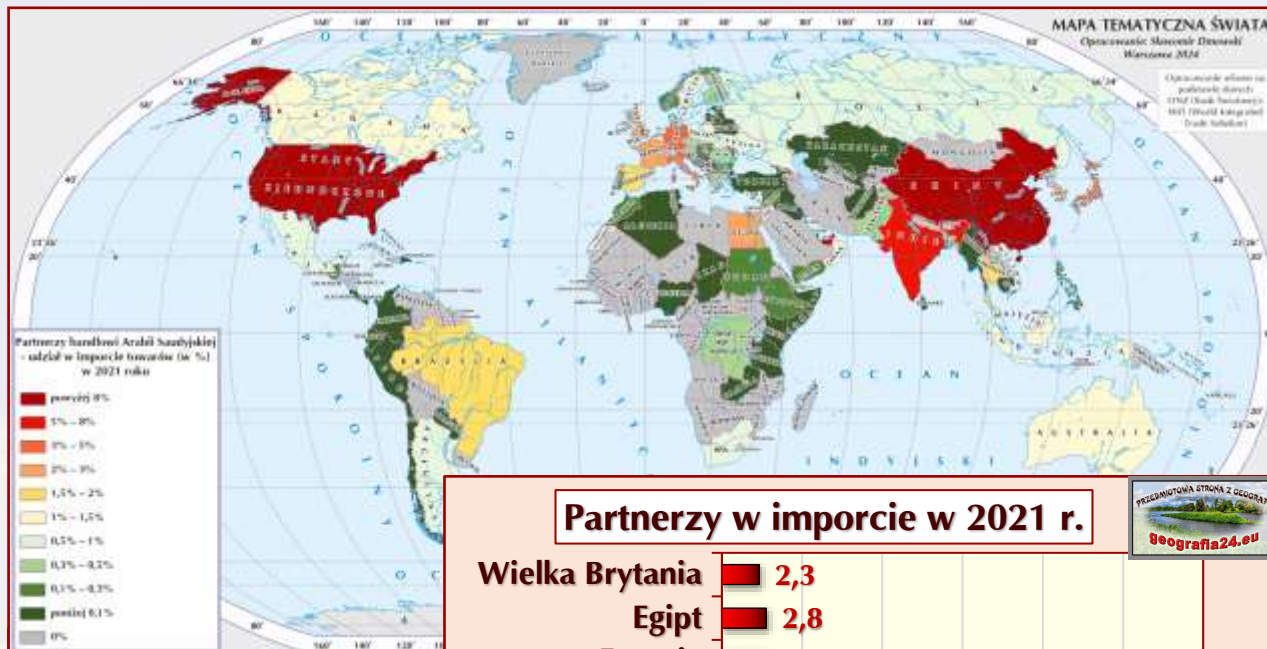

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Arabii Saudyjskiej

→ Najważniejszymi partnerami handlowymi Arabii Saudyjskiej w 2021 r. byli sąsiedzi (przede wszystkim ZEA), kraje Europy Zachodniej, USA, Egipt oraz Chiny i Indie:

→ w imporcie: Chiny, USA, ZEA, Indie, Niemcy, Japonia, Włochy, Francja i Egipt;

→ w eksporcie: ZEA, Chiny, Indie, Egipt, USA, Singapur, Belgia, Turcja i Korea Płd.

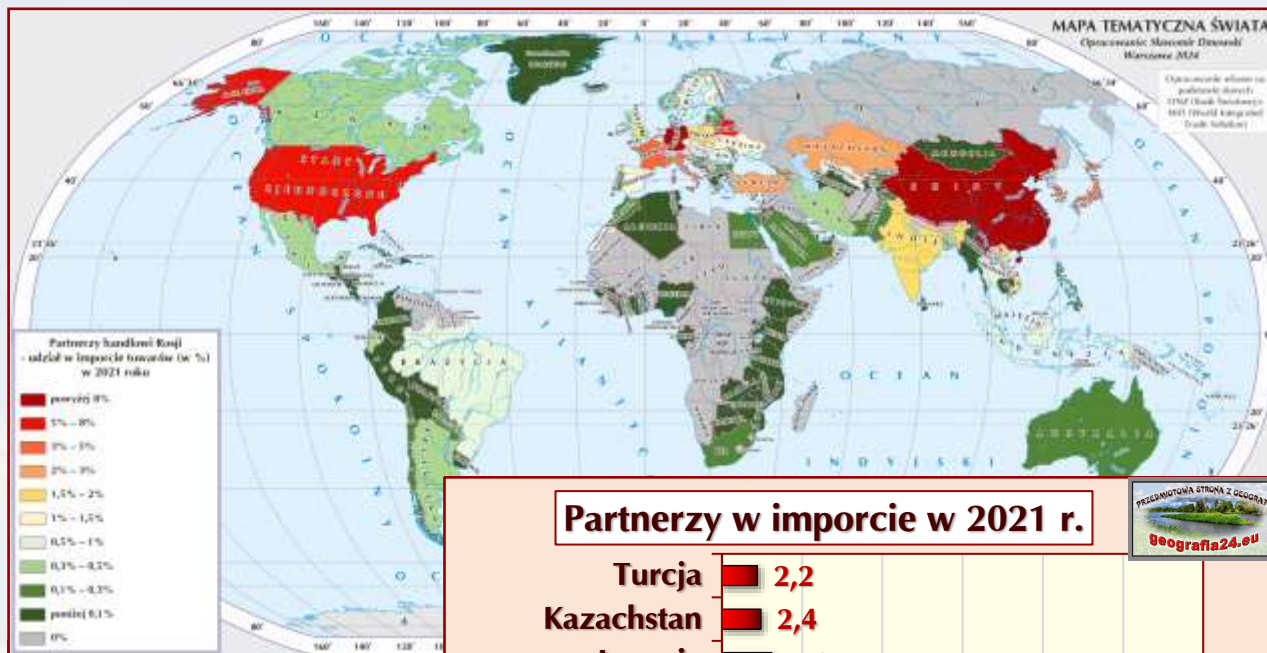

Struktura geograficzna handlu zagranicznego Rosji

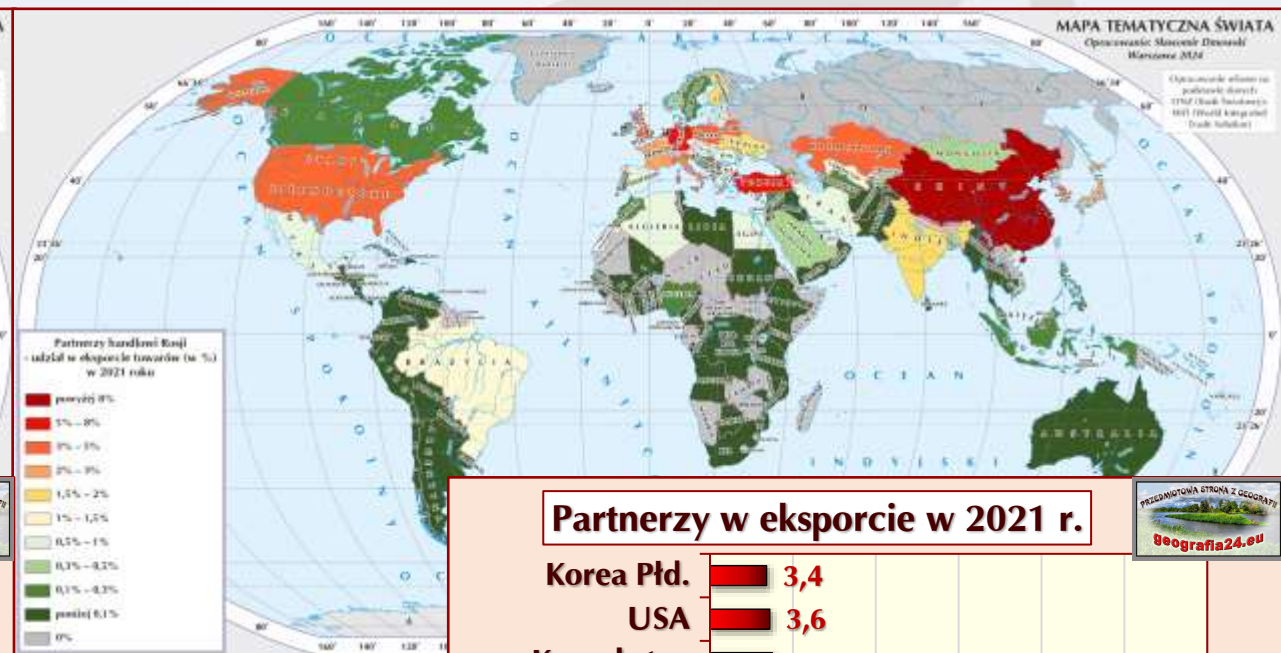
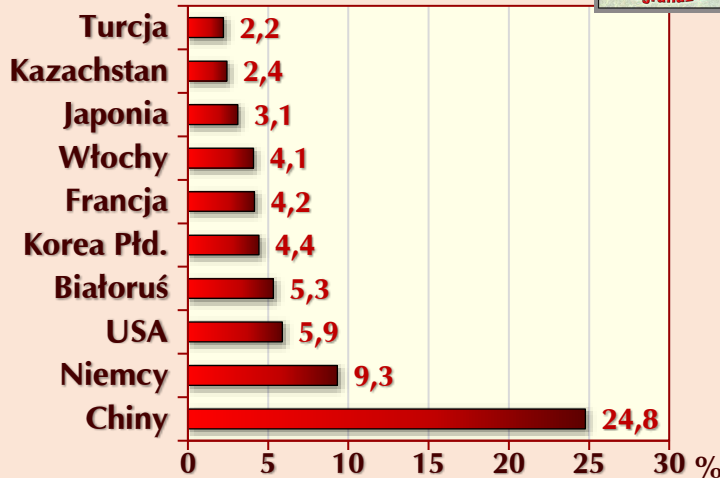
→ Najważniejszymi partnerami handlowymi Rosji w 2021 roku byli sąsiedzi, kraje UE, Turcja, USA i Chiny (po ataku na Ukrainę w 2022 r. spadło znaczenie UE, USA i innych państw demokratycznych; wzrosło Chin, Indii i Brazylii):

→ w imporcie: Chiny, Niemcy, USA, Białoruś, Korea Płd., Francja, Włochy, Japonia i Kazachstan;

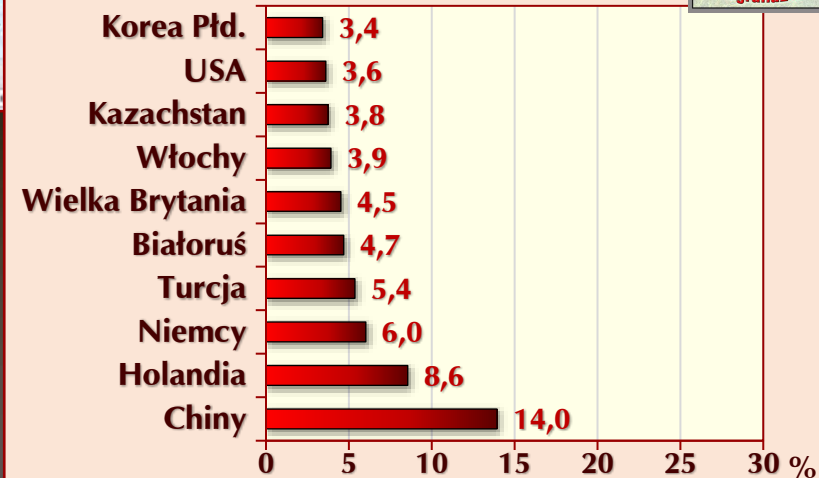
→ w eksporcie: Chiny, Holandia, Niemcy, Turcja, Białoruś, Wielka Brytania, Włochy, Kazachstan i USA.

Partnerzy w imporcie w 2021 r.

Partnerzy w eksporcie w 2021 r.

Wnioski odnośnie struktury geograficznej handlu zagranicznego poszczególnych krajów

- W strukturze geograficznej handlu zagranicznego danych krajów występują przede wszystkim:
 - sąsiedzi (najłatwiej jest prowadzić wymianę z państwami znajdującymi się najbliżej, szczególnie sąsiadami),
 - Chiny, Indie oraz w mniejszym stopniu kraje Azji Południowo-Wschodniej (szczególnie w imporcie),
 - USA i inne wysoko rozwinięte potęgi światowe (w tym kraje UE, Japonia i Korea Płd.),
 - kraje posiadające ważniejsze złoża mineralne, w szczególności surowce energetyczne (szczególnie w imporcie).

Czynniki hamujące wymianę handlową

- Na rozwój handlu międzynarodowego hamująco wpływają różnego typu **zabiegi protekcyjnistyczne**:
 - embarga,
 - cła,
 - ograniczenia ilościowe,
 - drobiazgowe kontrole celne,
 - specyficzne wymogi jakościowe (często nie realne do spełnienia).
- Są one wprowadzane w celu ochrony krajowego rynku przed często tańszymi towarami z zagranicy (ogranicza to import i często pobudza eksport).
- Niekorzystnie na stosunki handlowe wpływa ponadto inne czynniki i działania protekcyjnistyczne:
 - manipulowanie kursem walutowym,
 - wszelkiego rodzaju subsydia (dotacje), premie i ulgi podatkowe oferowane eksporterowi przez rządy różnych państw.
 - Tego typu praktyki sprawiają, że pewne produkty mogą być czasowo oferowane w **cenach dumpingowych** (niższych od kosztów wytworzenia).

Dumping

- Strategię **dumpingu**, świadomego obniżania cen stosują czasem korporacje międzynarodowe, które posiadają duże zasoby finansowe.
 - Po opanowaniu rynku producent “winduje” ceny, nierzadko do poziomu wyższego niż pierwotnie (“odbija” sobie wcześniejsze straty i szybko zyskuje).
- Dumping często dotyczy eksportu, szczególnie sytuacji w których to ceny towarów sprzedawanych za granic są znacznie niższe od cen tych towarów w kraju.
- Praktyki dumpingowe są prawnie zabronione w większości krajach (np. w UE i USA).
 - Ich stosowanie spotyka się z reguły ze stanowczą reakcją innych państw.
 - W skrajnej sytuacji prowadzi to do tzw. wojny handlowej.

Jak wygląda obecnie produkcja i handel na świecie?

- Międzynarodowe koncerny nieustannie dążą do jak największego obniżenia kosztów produkcji.
- Przyczynia się to do przenoszenia swojej produkcji do krajów słabo rozwiniętych oraz sprowadzania z nich surowców.
- Kraje te sukcesywnie uzależniają się od takiej współpracy, dodatkowo zgadzają się na sprzedaż tych produktów po bardzo niskich cenach (są one narzucane krajom, które mają wybór albo sprzedać coś, albo nic).
- Co więcej, najłatwiejszym sposobem obniżenia kosztów produkcji jest m.in.:
 - zmniejszanie pracownikom wynagrodzenia lub zatrudnianie dzieci (jest to nielegalne),
 - ograniczanie środków przeznaczanych na inwestycje w zakresie bezpieczeństwa.

Sprawiedliwy handel – działalność Światowej Organizacji Sprawiedliwego Handlu

- **Sprawiedliwy handel** – jest sposobem na pogodzenie chęci zysków ze strony koncernów i praw pracowników państw słabo rozwiniętych, promowanym przez **Światową Organizację Sprawiedliwego Handlu (WFTO)** poprzez:
 - zapewnianie godziwej zapłaty za zakupywane towary w krajach słabo rozwiniętych,
 - powinny gwarantować one producentom opłacalność produkcji i nie zmuszać ich do ustanawiania niegodziwych płac,
 - godne wynagrodzenie za pracę (umożliwiające utrzymanie rodzinom),
 - zapewnienie godziwych i bezpiecznych warunków pracy dla pracowników (nie zatrudnianie dzieci; limit godzin pracy),
 - równouprawnienie w płacach kobiet i mężczyzn;
 - dostarczanie konsumentom szczegółowych informacji na temat warunków w jakich produkowane były produkty;
 - szacunek w kontaktach handlowych – przestrzeganie ustalonych terminów zapłaty za dostarczane produkty.

**FAIR TRADE
SOLIDARITY**

World FairTrade Day
9 May 2020

#FairTradeSolidarity

**FAIRTRADE
INTERNATIONAL**

KONIEC

**Materiały pomocnicze do nauki
Opracowane w celach edukacyjnych (niekomercyjnych)**

Opracowanie i redakcja: *Sławomir Dmowski*
Kontakt: *kontakt@geografia24.eu*

**WSZELKIE PRAWA ZASTRZEŻONE
- KOPIOWANIE ZABRONIONE -**